

શ્રી

કે તત્સત્ પરમાત્મે નમઃ

મનબોધક જ્ઞાનમાળા

તથા

જ્યોતિષ વિચાર.

સ્ત્રી પ્રગટ કર્તા

કવિ હસેરાજ મળભાઈ ઉર્ફે હવાભાઈ ચારણ

નિવાસ વાલવોડ.

તાબે વડોદરા.

સને ૧૯૧૮.

સંવત ૧૯૭૮.

પ્રથમાવૃત્તિ પ્રત ૨૫૦.

મુલ્ય. ૦—૮—૦.

શ્રી "બોરસદ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ"—બોરસદમાં પેલ
મનોરભાઈ કુલાભાઈએ પ્રગટ કરાવે છે.

શાસ્ત્રીશ્રી પુરૂષોત્તમભાષીની ઉપકાર બદલની પ્રશંસા.

મંનહર.

મોજના મેરાણુ અને બુદ્ધિના અગાર મહા;
વૈદકમાં ધન્વંતરિ તણે અવતાર છે.
શાસ્ત્રને વિચારવામાં વેદ વ્યાસ જેવા સુર;
સંતોષીને સત્યવંત અમીત ઉદાર છે.
મગનલાલ તણા સુત બ્રાહ્મણોમાં મણી રૂપ;
પૂરણ પવિત્ર સદા નીજ કુળ તાર છે.
દર્દીઓને દોરી રૂપ પુરૂષોત્તમભાષ દેખ્યા;
કવિ હંસરાજ તણા અવલ આધાર છે. ૧

દોહા.

વૈદ દયાળુ વિશ્વમાં, પૂરણ પુરૂષોત્તમ;
ઔપધ સૂર્ય કિરણ થકી, ટાળે રોગજ તમ. ૨
મળે સઘ જો મગન સુત, કષ્ટરોગ દે કાપી;
પ્રેમ થકી પુરૂષોત્તમ, સ્થીર આયુષ દે થાપી. ૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૬૩

તારીખ

પુસ્તકનું નામ મનદેવ રાજાના

વિષય ૬-૧૪

શ્રી

ૐ તત્સત્ પરમાત્મને નમઃ

મનબોધક જ્ઞાનમાળા

તથા

જ્યોતિષ વિચાર.

રચી પ્રગટ કર્તા

કવિ હંસરાજ ગજભાઈ ઉર્ફે જીવાભાઈ ચારણ

નિવાસ વાલવોડ.

તાબે વડોદરા.

સને ૧૯૧૮.

સંવત ૧૯૭૪.

પ્રથમાવૃત્તિ પ્રત ૨૫૦.

મુલ્ય. ૦-૮-૦.

શ્રી “ જોરસદ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ ”-જોરસદમાં પ્રેસ
મનોદભાઈ કુલાભાઈએ પ્રગટ કર્તાને માટે છાપ્યું.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ડૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૭૭૬૬

શ્રી ૧૧.

હરિ ૐ તત્સત્ પરમાત્મને નમઃ

મહાદેવે રતુતિ મંગલાચરણ દાહા.

દીનદયાળ વિશાળદતા, વિશ્વપાત્ર વર ઘંજ;
ભસ્મ મળ વિધુ ભાલહે, હાલ સો કરન નિહાલ. ૧
કરતા હરતા જગતકો, ધરતા શિર જળ ધાર;
ડરતા ફરતા જન્મ દુઃખ, ભરતા જસે મંડાર. ૨
અજરન જગન ત્રિપુરઅરિ, તરન નમો જન તાર;
હરન ભીર ભવ ધરન હર, અશરન શરન હિદાર. ૩

ભૂજંગ પ્રયાત છંદ.

હિદારં દતારં અપારં અનામી સકારં નિરાકાર હો સુર સ્વામી;
ગુણાગાર વિસ્તાર નાગાર ગાતા, દયાવિશ ઇશં નમો સિદ્ધી દાતા. ૧
પ્રથ્વ ડં અખ્વ ડં શિરે ગંગ પાથં, હરં દંડ દિમંડહે સ્વલ હાથં;
વિખંડ મિરંડં સત્તા દેવ પ્રાન દયાવિશ ઇશં નમો સિદ્ધી દાતા. ૨
અમં ભગ ભૂજંગકી માલ અજે, રજે ગૈર રંગં શિવા સંગ રાજે.
પ્રભા ભરમ અંગં અનંગં નિપાતા, દયાવિશ ઇશં નમો સિદ્ધી દાતા. ૩
પિયા ઝેર ખ્યાલા ગલે મૂંડમાલા ભજે ચંદ્રમાલા લસે ગોદ લાલા.
છયે સીંહ છાજા ત્રિહુ લોક ગાતા, દયાવિશ ઇશં નમો સિદ્ધી દાતા. ૪
ડહે ડેર ડાકં દૂવે ભૈર હાકં, દિયે પુષ્પ આકં ધતૂં દિપાકં;
ધરા નાક ધાકં રખે કાલ ધાતા, દયાવિશ ઇશં નમો સિદ્ધી દાતા. ૫
સજી નંદી સ્વારી અનંદી અપારી, અલં આહુરારિ નમો મહનારી
શુભં મુખદારી પુરારિ સુદાતા, દયાવિશ ઇશં નમો સિદ્ધી દાતા. ૬
જખં જોગની બોગની સેન જોયે, અનિમૂલ પ્રેત તપકેત આયે;

રહે શાકિનિ ડાકિની રક્ત રાત્રા દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૭
 શિવાનાથ ઇશાન સમશાન થાનં, ધરે જ્ઞાન વિજ્ઞાનસેં સુર ધ્યાનં;
 જપે જ્ઞાન જ્ઞાનં ત્રિતે પંથ જ્ઞાના, દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૮
 તરં તારનં અમરં શિરતાજં, રટે શંકરં શંકરં હંસરાજં
 સમ્રાથ સનાથં કરો સુખ શાતા દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૯
 અજ્ઞં વિરજ્જહેઃ અરૂપં અનૂપં, બજે હંસધ્વજં સુર ભુપ ભુપં;
 વરં વેદ રૂપં સ્વરૂપં વિદ્યાતા, દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૧૦
 અકાલં અમાધં અગાધં અભીતં, અનીલં નિરીહં અજીતં અતીતં;
 ગિરીશં ગૌરિશં ત્રહુ કાલ જ્ઞાના દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૧૧
 અભેદ અછેદં અદામં અજ્ઞતં. ઉમેદં નમેદં ક્રિપાતં અપાતં;
 ભનંતં સુખંતં અનંત નિભાતા, દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૧૨
 પરેશં સુરેશં પ્રગલ્ભ પ્રતાપી, અગુણં સગુણં મહેશં અમાપી;
 ત્રિભંગી ઉભંગી જગં માત તાતા. દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૧૩
 ચરં અચરમે ચીદાકાસ વસં, દુર્ગે ભેકરં હે હરં દીઃ દાસં;
 પુષ્પે પુરંજે કર પ્રખ્યાતા, દયાધીશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૧૪
 નરં નાથ અનાથ કે વિદ્યનાથ, પદેહંસ ગાથં બજે મંતપાથં;
 દીજે માથ હાથં દયા સાથ દાતા દયાધિશ ઇશં નમો સિદ્ધીદાતા. ૧૫

છપ્પથ

દયાધિશ મહાદેવ, સદા સેવક સુખકાની;
 ભવ ભય હરન ભવેશ, ત્રહુ નેત્રહ ત્રિપુરારિ.
 કંપત દીક્ષમે કાલ, કાન સુનત દૈલાસી;
 ભાંવે ભજન જો ભક્ત, દેત સિદ્ધી કરિ દાસી

પઃશિદ્ધ પરુપતિ મુક્તીપ્રદ, કામદ સદા અકામહો;
 ઝંકાર રૂપ હસરાજ ઇશ. નિત પ્રતિ મોર નમામહો

સર્વ દેવની સ્તુતિ દોહા.

શંભુ સુવ્રત ઉર સેધકે, બ્રાહ્મીકોં બરદાય;	
કરોં વિનય સુર સલકકો, પઢતોં પાપ પભાય.	૧
નામ દેવ હતુ નરનમેં, નામકિન જે નામ;	
શાસ્ત્ર વેદ સિંધુ મરિત, તીર્થ પ્રત નમામ.	૨
દોરઁ વદન લાંબોદર, ધવલ બુદ્ધિ કે ધામ;	
સુર અત્રિતિહી સમુજકે, પરથમ કરોં પ્રણામ.	૩

છંદ બ્રુજંગ પ્રયાત.

ગણુનાથ રીદ્ધિ સિદ્ધિ શેષ ગીરા,	
ધનેશં દિનેશં જલાધિપ ધીરા;	
સુરેશં મહેશં બ્રહ્મા વિષ્ણુ સ્વામી,	
નમામો સખે દેવકોં શિર નામી.	૧
ત્રહુ ગુણુ સંધ્યા શુભક્રોક તીનં,	
ચહું વેદ ગુમં તિથી પંદ્રચીનં;	
પુરી અષ્ટ સુરં વસે પુન્ય પામી,	
નમામી સખે વકોં શિર નામી.	૨
જખં કિન્નરં ચારનં દેવ જાતિ,	
ગણું ગંધર્વં દાનવં પિતૃ ગાતિ;	
સિદ્ધં સાધકં જૂત પ્રેતં સકામી;	
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી.	૩
જલં તેજ વાયુ પૃથી વ્યોમ જને,	
મુનિ સાગરં સાત દીપં પ્રમાનો;	
અકે કુળ પાદં રથે અંત્રામી,	
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી.	૪

નવે લાખ તારા ચંડિ નવ લાખ,
ભયે નાગકુળં નવે નાથં ભાખં;
નવે ખંડ ગ્રહં નખત્રેશ નામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૫

અડે દોય દિગં દસેં અવતારં,
અખાં શાસ્ત્ર ખટે પુરાનં અઢારં;
અસી આઠ હજાર રૂપિ અકામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૬

શકં ગોરખં શામ સૌમિત્ર સંતં,
વિશાલં ગરુડં હનુ ખલવંતં;
ખટે સોઈ જતી નહી લેશ ખામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૭

સતી દ્રૌપતી રાંદલં તેમ સીતા,
પ્રથા ઉમીયા સાવિત્રી સોપુનીતા;
ગદાં લંકરાણી તારા ગુણુ ગ્રામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૮

અનંસોય વૃંદા રમા દંદિરાણી,
પુરા આઠ વસુ ધરા દંડ પાણી;
વિષ્ણુ ચૌદ રૂપં રતનં બ્રહ્માનામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૯

૩૬ એક દસં દસં દોય રાસી,
પશુપત્ય આદિત્ય આરે પ્રકાસી;
જલં ધાર ખારં જગં હવ જામી;
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૧૦

નવેસો નવાણું નદી ચેત નીરા,
ગિરા ગંગા રેવા સરજી મંબીરા;
મહી કાલંદ્રી ગોમતી ધર્મ ધામી,
નમામી સમે દેવકોં સિર નામી. ૧૧

તવાં કાવેરી સાબરં સિંધુ તાપી,
કહે પાપ મોદાવરી દુર કાપી;
જપ મંત્ર ગાયત્રી ગીતા જપામી,
નમામી સમે દેવકોં સિર નામી. ૧૨

ઝડે સાઠ તીર્થ ચક્ર ધામ આપે,
જગન્નાથ રામેશ્વરં બદ્રી જોષે;
હારાવિશ્ણુ હુંકરી નકો ઔરદામી,
નમામી સમે દેવકોં સિર નામી. ૧૩

મથુરા અયોધ્યા બનારસ માયા,
દીપે કાંચી ઉજ્જેની સો મોક્ષદાયા;
ચક્ર મુક્તિ ધાવે રહે તેહ ઠામી,
નમામી સમે દેવકોં સિર નામી. ૧૪

રવં રાય હીગોળ ચો જુમરાયા,
મહા આવડં દેવલં મોહ માયા;
ગુણું નામલં ખોડલં કે ગુણામી,
નમામી સમે દેવકોં સિર નામી. ૧૫

રવેચી ગઢેચી નમો ચાળરાધ,
બડો બેચરા કરતી જૈતખાધ;
જર ચારણાં કુળ નૌ લાખ જામી,
નમામી સમે દેવકોં સિર નામી ૧૬

કહુ ચામુંડા છપનં રૂપ કોડી,
જયો ગોસઠં જોગણી હાથ જોડી;
વીરાં પીર પેકંબરં દુઃખ વામી,
નમામી સખે દેવકોં શિરનામી. ૧૭
વરં ખેતલં ભૈરવં વિખીયાતા,
ત્રયં ત્રીસ કોટી સુર ધર્મ ત્રાતા;

અસીચાર સિદ્ધં સદા ઉપરામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૧૮

ચતુવર્ણુ તીર્થ કરં વીસ ચારં,
અરૂ જોલીયા એક લાખ ઉદારં;
અસી સહસ્ર તેકિ પદે ઇસલામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૧૯

ધ્રમંરાજ ધ્રુવં મનુ માનધાતા,
બ્રહ્મી ભાગીરથં પ્રથુ જ્ઞાન વ્રાતા;
વિદેહં પ્રેલાદં ગંગેવં વિરમી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૨૦

ચહુવાણુ ગોમં રઘુ ગોપીચંદં,
ચક્રવંત અન્વેષણં હરિચંદ્રં;
નૃપં ભર્તૃ ભર્તુહરિ નિઃસકામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૨૧

દતારં ઝુઝારં વિદ્યા જ્ઞાન દાની,
વનં બાર જાતી અહારં બખાની;
સરં માન મેરૂ સધાં વિસરામી,
નમામી સખે દેવકોં શિર નામી. ૨૨
જલં વ્યોમ વાસી થલં જીવ જીતે,

પાંખી પેચ રંકા હુંસરાજ પ્રીતે;
 નિખીલં પ્રજુરૂપ જાણી નમામી,
 નમામી સખે દેવકાં શિરનામી. ૨૩

મટે મૂઠ ચોટં ત્રહુ તાપ મેટે,
 ભયં ભૂત પ્રેતં નહી તાસ મેટે;
 હટે સાકની ડાકિનિ જે હરામી;
 નમામી સખે દેવકાં શિર નામી. ૨૪

જવરં જંગમં ચાવરં વિષ જાવે,
 ગદ્યં સર્વે નાસે સંતં જેર જાવે;
 પુરં સુખ પાવે નવે નિહ પામી,
 નમામી સખે દેવકાં શિર નામી. ૨૫

છપ્પય.

નમો દેવ નર નાગ, નમો દેવી સુખદાયક;
 નમો વિધી શિવ વિષ્ણુ, નમો ગનપતિ સુર નાયક;
 નમો વીર વૈતાલ, નમો મતુ ચામુંડા;
 નમો સતિ જતિ શુર, નમો વિદ ળિગ પ્રહમંડા;

શિવ રૂપ નમો ચર અચર સખ, અખિલ અભય પદ આપીયે;
 કવિ હંસ દહે કર જોરિકે, દષ્ટ સકલ સદ્ કાપીયે. ૧

ધૃત્વર ભજન વિના સંસારમાં ખીણું સર્વ
 જુહું છે તે વિષે.

દોહ.

સાજ અતિયહ સોહતા. મહા જગતમે માન;
 પુરન હોય પરાક્રમી, વિદ્યા તેજ વિધાન

હતાવીર ઐંગ દીપતી, બંકા બડ બલવાન;
ધશ બજન બિન સરવયે, જુડો ખેલ સુનન.

૨

છંદ જુજંગ પ્રયાત.

બડા બલવંતં જગં બીચ બંકા,
સદા શર ધીરં ધરે દિલ શંકા;
અજે સીંહ નાદં ધરા વ્યેમ ગાજે,
બિના ધશ બપં સખે જૂઠૂં ખાજે.

૧

જીતે સર્વ શત્રુનકો ખેત ઝુજે,
પડી શર્ણુ શત્રુ સદા પાવ પુજે;
છત્રં ક્ષિત હુકો વરં શિર છાજે,
બિના ધશ બપં સખે જૂઠૂં ખાજે.

૨

નતા તેજ દારં અપારં તુષારં,
કરી ગ્રેહ ઝુલ્મે હનારં કતારં;
સજે તાહિ અંબાડીયાં હેમ સાજે,
બિના ધશ બપ સખે જૂઠૂં ખાજે.

૩

અતિ મહેલ ઉચા સતં ધાન ઓપે,
જમાં જયેત રથાંભં સદા વલ જોપે;
જુમં જુમ રબ્હે તહાં હર્ષ ઝાજે,
બિના ધશ બપં સખે જૂઠૂં ખાજે.

૪

નખત્રેશ મૂખી મીલે હુશ નારી,
કરે હાવ ભારં પતિ સુખકારી;
લખી બસ આભા રતી રૂપ લાજે,
બિના ધશ બપં સખે જૂઠૂં ખાજે.

૫

અલંકાર સોલં દિવે શુભ અંગે,
રમે રાત દિનં જીહિ સાથ રંગે;
ત્રિયા શ્વેત તલ્પ સજે પુષ્પ તાજે,
બિના ઇશ જાપં સમે જૂડ આજે. ૬

કરે ઠાઠ કચારીયં શોખકારી,
નટારંભ થાવે નરો વાર નારો;
રમે રાગ છત્રિશ આનંદ રાજે,
બિના ઇશ જાપં સમે જૂડ આજે. ૭

વિદ્યા ચત્રદયં શિખે વેદ ચારં,
અલં શાસ્ત્રવેતા પૂરાનં અદારં;
મહામાન પાવે પંડિતા સમાજે,
બિના ઇશ જાપં સમે જૂડ આજે. ૮

ભરે હેમ રતનં મણી કોશ ભારી,
પના નિલમં પદ્મ રાગં અપારી;
પ્રરં ખદ્ પંચાસપે ભૈરિ વાજે,
બિના ઇશ જાપં સમે જૂડ આજે. ૯

જનમ શ્રેષ્ઠ યાનં સખી જાંત જાને,
પહે વાક્ય જેહિ સભામે પ્રમાને;
કલાવંત હોયે સદા રાજ કાજે,
બિના ઇશ જાપં સમે જૂડ આજે. ૧૦

પિતા માત્ર જાતં રમે પુર્ણ પ્રીતી,
ભજે ભૂજ ભારં કરે દર ભીતી;
ભક્ષો દીપ રૂપં કૃપાં ખીચ આજે,
બિના ઇશ જાપં સમે જૂડ આજે. ૧૧

વપુ રૂપવંતં અતી ગુણુ વાનં,
 દતા કીર્તિ કાળં દિયે મોહદાનં;
 બહિ દેશ બિદેશમેં પ્યાત આજે,
 બિના ઇશ જાપં સમે જૂઠૂં આજે.

૧૨

રસં સ્વાદ લેવે દિલં ખુશ રાખે,
 ચહું ભાંતિકે મોજનં નિત્ય ચાખે;
 પુરા ભોગ ભોગે પુરવ પુન્ય પાજે,
 બિના ઇશ જાપં સમે જૂઠૂં આજે.

૧૩

કરે લાન ગોષ્ટિ જગં જૂઠૂં કેવે;
 દુના દક્ષ હોકે શિખં ઔર દેવે,
 તરે નાહિ તોડ બિના મોહ ત્યાજે;
 બિના ઇશ જાપં સમે જૂઠૂં આજે.

૧૪

ધરા ધન્ય પાવે બને ધન્યવાનં,
 ગણું વીધે તેડે વરં ગુણુવાનં;
 યજં હોમ મંડે ધનં તિલ ચાજે,
 બિના ઇશ જાપં સમે જૂઠૂં આજે.

૧૫

મૃત્યુલેહા હુંકી લખિ વ્યર્થ માયા,
 કચી પંગ બૂતે રચી નષ્ટ કાયા;
 જરા જન્મ દેખી ચડો જાપ ઝામે,
 બિના ઇશ જાપં સમે જૂઠૂં આજે.

૧૬

અક્ષે સુખ આપે નહી ઈંદ્ર ઓફે,
 લખે કીચ પુન્યે પડે મૃત્યુલેહકે;
 ઇશં જાપ જાપી દુવે ધન્ય આજે,
 બિના ઇશ જાપં સમે જૂઠૂં આજે.
 દિગં શુર સંધુ સગિ નાસ દાખે,

૧૭

(૧૧)

બળે વેદ જ્ઞાન મુનીરાજ બાળે;
 પૃથી નાગ સ્વર્ગ કરે કાશ પ્રાળે,
 બિના ઇશ જપ સમે જૂઠું બાળે. ૧૮
 શિવ અંબુ સર્વ સસિ શિવ રામી,
 જગનાથ જટાધર અંતર્યામી;
 મહાદેવ દેવ જપો દિલ માળે.
 બિના ઇશ જપ સમે જૂઠું બાળે.
 શુભ નીજ ઇચ્છો ધરો ઉર શાન્તિ,
 ભવ નાથ ભાવે બળે છાડિ બ્રાન્તિ;
 રચ્યા હંદ પ્રેમે કરિ હંસરાજો,
 બિના ઇશ જપ સમે જૂઠું બાળે. ૨૦

છપ્પય.

જપો ઇશકો જપ પાપ સખ દુર પ્રહારે,
 જપો ઇશકો જપ ત્વરા ભવસાગર તારે;
 જપે ઇશકો જપ કામ ક્રોધાદિક કાપે,
 જપો ઇશકો જપ અભયપદ મોક્ષજ આપે.
 ઇશ જપ જપન આનંદ ઉર, રિદ્ધી સિદ્ધી હાજર રહે;
 સુખ નિશે લોક પરલોકમાં, કવિ હંસ સાચું કહે. ૧

જ્ઞાન બોધક બાવની.

હરિગીત.

પર બ્રહ્મ જોહિ શકિત રચી, જન પ્રગટ કીય સંસારકો,
 પોશાય કરત સખ સુદિકો, પુત્રી કરતહે સંહારકો;

- હંસરાજ હે અનર અમર, આધાર નિરાધારકો.
અપાર કો કિરતાર કો, નમો સોઇ નિરાકાર કો. ૧
- યહ જગત જૂઠા ખ્યાલ હે, તાકો સચા મત માનરે,
શોભા બની જીમિ ઓશકી, ધરી એક ત્રોપહિ ચાનરે;
હે સહિ પુનિહે નહી કુછ, અજ લખેલ પ્રમાનરે,
બ્રમ ભાનિરે પહિચાનરે, હંસરાજ હરિ સત જનરે. ૨
- નારીહુંકા કછુ નેહ નાંહિન, નેહ નાંહિન દામકે,
ગાતિ કુટુબકા નેહ નાંહિન, નેહ નાંહિ ધામકે;
હંસરાજ બંધુ તાત સરવે, યે સગે આરામકે,
નહ કામકે સહિ કામકે, વૈરિ ખુદાકે નામકે. ૩
- હ પ્રચંડ શત્રુ કાલ શિરપર, દેખતું દિલ જગીકે,
જનતેં બચે નહી કોય જગમે, હારગે સખ ભાગીકે;
હંસરાજ મુરશિદ કદમ જાકે, શેવ્યતા ગુણુ આગીકે,
સખ ત્યાગીકે બડ ભાગીરો, અનુરાગી જપમેં લાગીકે. ૪
- ભવ સિંધુ દુઃખ જલકો બરો, પાવે નહિ કોડિ ચાહકો,
ચાહ હે ત્રહરિ જહાં, જન કુબાચે અચાહકો;
હંસરાજ મુસીદિ ધાર કેવટ, જોરી ગેડ બાંડકો,
તજ ચાહકો અહી રાહકે, કરવસિલી અલ્લાહકો. ૫
- પંચભૂતકા યહ પૂતલા, તાકો અમર તું માનતા,
નિર જયગા દિન એકમેં, અભિમાન કાહે આનતા;
ગજગજ ગુજરત દિન કુખેં, કિરત હો કુછ તાનતા,
અમાનતા એ માનતા, ખુદાકો નાહિ જાનતા. ૬
- શુકર કરંગો મં ખુદાનીત, દલથા અબ વાસમેં,
હંસરાજ નારિ કમિ ચૂકો, બનુગો તુજ તાસ મેં;

તિહિ કોલકા ધનકાર કરકે, ગિરાં કુટુંબ દાસમેં,
 સખ પાસમેં હે આસમેં, અંત આવેજે નહિ ત્રાસમેં. ૭
 દીર્ઘ હે મિત્ર નહિ જહાં કામ કોષ દોલ કુલહે,
 બહતહે સખ જગત જમી, દુઃખકા મહા મુલહે;
 હંસરાજ તિનસેં દુર રહેના, મોક્ષકે પ્રતિકુલહે,
 નર તું લહે અતુલક લે, ઇશિ નામ સોધ અમુલહે. ૮
 વેશી નહીં કોઈ જમ વિષે, સખ દોસ્તહે પંદિયાનરે.
 હે તૂર સખ અલાહકા, કાહે બેઠામે માનરે;
 તુંહી રૂપ અલકા હંસરાજ, સબિ જાન અલકા જાનરે,
 ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોહં જુવાને આનરે. ૯
 માયા કુંમેં મગરર હોકે, દિરત તું જે બાનરે,
 હંસરાજ નહિ મલ કાકીકે, નિશ્ચે સો પરમાનરે;
 નહીં આયમા સંગ એક પૈસા, જયમા ખુશી પાનરે,
 ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સાહં જુવાને આનરે. ૧૦
 જુવાની કે અતિ જોરસેં, કત્ત કરત નીત્ય કસાપકે.
 ઓરતકુંઠી સત જાત માની, હોત નાહિન આપકે;
 હંસરાજ ખુદા લહેજેં હિસાબ રાધ રાધકે,
 ખુદાઈ કે બલાધ કે, કલ મિલેજેં કમાધકે. ૧૧
 હર નામમેતો સુસ્તહે, મહા મસ્તહે હરામમેં,
 અન્યાયકે બંજ મોયકે, બડે હોધ દિર્ત તમામમેં;
 હંસરાજ અલકા લક્ષ નાહિન, હોત કલ સખ કામમેં,
 અબદામમેં દિશા ચામમેં, હિસાબહે જમ ધામમેં. ૧૨
 તેરે ચેચે દર એક અન્ન તિહી કાજ દિરે દોરતા,
 હોધ દાસ દુગ્ધ પુરખ આગે, હસ્ત જુગલ જોરતા:

હંસરાજ કરતા નાંહિ બંદગી, વિષમે ચીત યોસ્તા,
 અમી ઠોરતા ભાગ્ય ફોસ્તા, કયો તાર બલકા તાસ્તા. ૧૩
 કિસ વાસતે જ્યોં ત્યોં ફિરે, તુજ ભાગ્યકા સોઈ આજગા,
 કર બંદગી ખુદાહુકી, સોઈ જુલ નહિ જાયગા;
 હંસરાજ તોફાં રંહ મેટકે, આપકા બનવાયગા,
 ખિલાયગા પિલાયગા, પુનિહાલ તેં બુચાયગા. ૧૪
 ઓસર મિલે નહી ફેર ઐસા, કરતકાહે ફેરે,
 ધિરજ હુકી રખ ઢાલ કરમેં, શાન્તિ કર સમસીર;
 હંસરાજ માયા મોહ હુકો, કાટિકે કર જેરે,
 કહું ટેરે ચિત હેરે, બજ ખુદાકો ખેર ખેરે. ૧૫
 નર દેહ યહ ચિન્તામણી, હે પ્રગટ સુકિત હારે,
 જાહી રખતહે ચાલ દિલમેં, દેવતા અપરે;
 હંસરાજ તાહિ પ્રથા ખોવત, બજન બિન મંવાંરે,
 ધિકકારે હજારે, તાહિ મેશ નાંહિ વિચારે. ૧૬
 પરપંચમેં બરપુર હે, પુની ધર્મસેં ફર ધ્યાવતા,
 ખાતેં કરત નીત ન્યાયકી, નહિ આપ કુછ નિભાવતા;
 હંસરાજ કબુલે નામ હરિકા, મુખમેં નહિ લાવતા,
 જમ આવતા સતાવતા, તખ ત્રાસ દિલમેં પાવતા. ૧૭
 વિશ્વાસ બિન યહ વિશ્વમેં, ખાલી ગોથે ક્યું ખાતહે,
 ખુરાક ખુદા ખલકોં, પલ એકમેં પહુંચાતહે;
 હંસરાજ જલ ચલ જંતુકો, મલિક સો નિલાતહે.
 જમ તાતહે વિશ્વાતહે, તખ રાજ કયા ખાલી ખાતહે. ૧૮
 ધન પાપમેં પેદા કરિ, દિલ રખતહે સુલતાનરે,
 ખુદા કરેમા માફ નાંહિ, તોડેમા અબિગાનરે;

હંસરાજ હુકમ એક હોતે, લહેમેં જમ જાનરે;
ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોહં જુખાને આનરે. ૧૭

વેદ ગ્રન્થ સોતો રૂપ લીને, પદ્યો સખ પુરાનરે;
કલમા નિખાળ નિત્ય કરતા, કંઠ સખ કુરાનરે;
હંસરાજ શાન્તિ બિનાતોહ, બયો નાંહિ યાનરે,
ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોહં જુખાને આનરે. ૨૦

પર નારી સો નામન બડી, સો કાઠ તુઝે ખાચગી,
જોખન પેસા ઈજ્જતકુકો, તિન દંતકો લખાચગી;
હંસરાજ જુહા નેહ કરિ, મોહ પાસમેં દિસાચગી,
ખિજાચગી રિપાચગી, દોઝકમેં મિરવાચગી. ૨૧

હંસરાજ માયા અનતખિલિ, તોડ રહત નાંહિ તોસસેં
ખાતે ખદમતે આપ નાંહિ, ભાતાહે લાખેં કોસસેં;
ક્યાં રેખના સો જાન દિનકો, લડતહે વચ પોસસેં,
પ્રાણુ ખોસસેં જમ રોસસેં, તખ રોચમા અરસોસસે. ૨૨

હાડે માંસકા મહ દેહહે, તેહે લખતહે કહાતા કરે,
મલ મુત તિલી અંદર બરે, હે ઉપરકા દિમા કરે;
હંસરાજ જમરા આચમા તખ ખાચમા તોહિ દાકરે,
હોય ખાકરે સત વાકરે, રખ ખુદાકી શિર બાકરે. ૨૩

વચ ખાલસો ખેલત મયે, કપુ લીયે નહિ પ્રજા નામકો.
હંસરાજ લોકે સંગ કરકે ખેલ કીય અઠ જામકો;
વિદ્યા શિખે સખ ઉલટી, પેદા કરન ખુબ દામકો,
મુખ ધામકો હરિ નામકો, કપુ કરે નાંહિ નખામકો. ૨૪

ગોવત વિગે રૂપ ગુનકો, અભિમાન બયો મોહ અંગમેં,
કપીદાર ખની મહા છેલ છદમી, અકડ દિરે ઉમેંગમેં:

હંસરાજ કમ્પુ નાહિ મયે, કાષ્ઠ શુભ કેપર સંમયે,
 ત્રિયા સંમયે કુમ્પો રંમયે, નાલો ન હરિ જલ મંમયે. ૨૫
 વય વૃદ્ધમે સખ સુદિ ગધ, આર સુદિ ગધ બિલાયરે,
 ગસ્ના બંદિ અચાહ તનમે, કરતહે હાય હાયરે;
 હંસરાજ દેહ જગરિ ભયે, સદેસ દે મૃત્યુ આયરે,
 દેહ પાયરે હરિ ગાયરે, કમ્પુ નાંહિ કીન્દ કમાયરે. ૨૬
 વાતમે વય તિન વીતિ, ખેલકીય સખ નાટકે,
 વય ખાલ યૌવન વૃદ્ધમે, સંગ તજે નાંહિ ખાટકે;
 હંસરાજ સર્વે સમે સોષ, સંગ મિલેજમિ ખાટકે,
 ભયે હાટકે નહિ ખાટકે, હુના કાલકી ઝપાટકે. ૨૭
 કેબેર જન્મે જગતમે, કહું હોત નહિ તોહિ લાજરે,
 દુઃખ મિટે જન્મક મરનકો, સો કરે નાંહિ ઇલાજરે;
 હંસરાજ દિલ્લ વિચારતું, વામ છુટતે કા આજરે,
 મોક્ષ કાજરે જગ તાજરે, શૈલ્ય સુખકો સમાજરે. ૨૮
 મન મસ્ત સોમહા હરતકે તેલિ બાંધ તું બુધવાનરે,
 કમા દયા સંતોષ કરીકે, શિલ રખ સુખનરે;
 હંસરાજ વિવેક અહ વિષે, તું આયજ અવનરે,
 ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોહં જુખાને આનરે. ૨૯
 આદમ સોષ પરિબ્રહ્મકે, ક્યોં ફિરત હો ઉધાનરે,
 ધર ધામમે નિત ખોજકે, કાલે હોતહે દેરાનરે;
 હંસરાજ ગુરકે વચનકો, સચ માન તું નિદાનરે,
 ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોહં જુખાને આનરે. ૩૦
 ઈ કાન્ત ચલકોં ખોજકે, તું ખેઠ તહાં દંસાનરે,
 માલિકકે મિલાપકું, લે મત ગુરકી જ્ઞાનરે

હંસરાજ સોઈ શાંતકો, તું માનશે નિશાનરે,
ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોઈ જુગ્યાને આનરે. ૩૧

સત્ત ચિદ્ તેરા રૂપહં, કાંઈ હોત તું હેરાનરે,
પુછત ફિરતહે સકલકોં, કિહિ ઠારહે ભગવાનરે;
હંસરાજ દિલ્લમે ખોજકર, ઉદિ હોયમે શાન બાનરે,
ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોઈ જુગ્યાને આનરે. ૩૨

લખ ચત્ર એસી ચોનીમેં, તું ફિરે એર અનંતરે,
પશુ પક્ષિમેં દુઃખ પાયકે, દિલ્લ કરત બહુ કલપંતરે;
હંસરાજ માનુષ દેહમેં, બજ પ્રેમસોં ભગવંતરે,
સખ તંતરે દુઃખવંતરે, સુખ મોક્ષકો મહંતરે. ૩૩

માલિકકા જો રહ્યું મુસદ્દિ, સો મોલિ સમગ્રવરે,
યહ અશ્વમેં અક્ષ ગર નિરખોં, ચિત યહ મમચાવરે;
હંસરાજ ફિર ફિર જન્મલેકે, બચા હુમેં બ.વરે,
દયા લાવરે અતલાવરે, પિયુષ પ્યાલા પાવરે. ૩૪

નીતિ રખી સખ આતમેં, ચીત્ત બજતમેં દ્રઢ પ્રેયગા.
આશા તંજી સુખ ઔરકી, નહિ આસ ખાલી ખોયગા;
હંસરાજ દિલ્લકા મેલ સોઈ, સેલમેં જળ ધોયગા,
સુખ હોયગા નહ રોયગા જરૂર, ગર તખ જોયગા. ૩૫

દિન દોયરે યહ જગતમેં, તુમ આયહો મિજમાનરે,
રખના બલાઈ સખહિસેં, નિજ ચહો જો કલ્યાનરે;
હંસરાજ પુરે મત બનો, ઉઠ જયગા સમયાનરે,
ધર ધ્યાનરે હિત ઠાનરે, સોઈ જુગ્યાને આનરે. ૩૬

આશા બડી હે જગતમેં, આશા લગી અશ્વમાનરે,
નીવ પરહકે પાતાલ તક, મહેલ રચતહે સત ધાનરે;

હંસરાજ મુલ નહિ દેહકા, કલ્યા સુનમે તું ધાનરે.
ધર ધ્યાનરે હિત ધાનરે, સોહં જીયાને આનરે. ૩૭

કામિલ હુવા સખ આતમે, હે નાતમે મહાનરે,
હો દેહ ખુબ સુરત સહી, વિદ્યા સર્વહે જીયાનરે;
હંસરાજ જન્મ પિછે હડે, તમ તું અછા પુમાનરે,
ધર ધ્યાનરે હિત ધાનરે, સોહં જીયાને આનરે. ૩૮

બહુ જન્મકી અરજી સુતી, માલિક બમે મેરખાનરે,
બંદગી કરનેકે લિયે, દીયા દેહ યહ પુમાનરે;
હંસરાજ તેહિ ગોલક ધરી, કીયે ઔર તેં તોધાનરે,
ધર ધ્યાનરે હિત ધાનરે, સોહં જીયાને આનરે. ૩૯

પ્રશ્નાત્તર.

મુસાદિ ખુશકોં ખોજકે, મોહી બયો બહુ પરિશ્રમરે,
નાહી મિલે કયોં તુજકો, ખુદા રહત સખ આલમરે;
હંસરાજ આપકી કૃપા બીન, મોહિ પડત નાહિ ગમરે
કટે કમરે હરે જમરે, આદમ રટ આદમરે. ૪૦

પ્રથી સકલમેં તું પેખલે, ખુદા બરે બરખુરહે,
જકે પ્રકાસે નલ પ્રકાસે. ચન્દ્ર તારા સુરરે;
હંસરાજ અલસેં કીટલોં, વ્યાપક હે અલ નૂરરે,
સોધ તુરરે તવ ઉરરે, તજ મોહકોં મગરરે. ૪૧

અલ હે સખ ભૂતમેં, કહું તિનકોં પરમાનરે,
જલકે ભરે જમો ઘટ બહુ, સુર એકહે અશમાનરે;
હંસરાજ સખમેં પરત છાયા, યહ રીત અલ અનુમાનરે,
ધર ધ્યાનરે હિત ધાનરે, સોહં જીયાને આનરે. ૪૨
આદાશ વાયુ તેજ જલ, પ્રધીત્વહે સો પાંચરે,

પંચ પંચહો પચીસ બને, પરપંચમે રહે માયરે;
 ખટ વીસમે હંસરાજ આતમ, સખકોં નચાતે નાયરે,
 તિહી રાયરે મન વાયરે, કાયાહે શિસા કાયરે. ૪૩
 બહુ બાટ કંચનદે બને, અર આપ કંચન એકહે,
 કહે હાર વીંટિ વેદ કુંડલ, નામસેં અનેકહે;
 હંસરાજ તૈસા જનમે, વિશ્વ બ્રહ્મકા વિવેકહે,
 મત કૈકહે બહુ બેકહે, રત્ય એક હરીકી ટેકહે. ૪૪
 તિહા મંચ જમિ તેલહે, જમી કુંડ મઝહે વાયરે,
 જ્યું કાષ્ઠમેં અગની રંભા, વર્ણુ અર્થકો વિલાસરે;
 હંસરાજ તિમી યહ જગતમેં, હે બ્રહ્મકો નિવાસરે,
 સુખ રાસરે સોષ વાસરે, મન જતતેં પરકાસરે. ૪૫
 મન પુરુષ કેસે હોત હે, પ્રભુ કહો તાકે બેદરે,
 કિહી રીતસેં યહ દુનિમેં, સોષ પાત નાહિ ખેદરે;
 હંસરાજ કેસેં લલ કરી, મન હોતહેં નિર્વેદરે,
 કહે વેદ કે મહેદરે, તુપ પુગે મુજ હમેદરે. ૪૬

સાધુ લક્ષણ.

મન શાન્તહે જનકો સદા, નહિ સોકમેં દિલગીરરે,
 લાભમેં નહી હરખ લેખત, ધરતહે અંગ ધીરરે;
 હંસરાજ કયુવે પ્રાણી પરકો, દેત નાહિ પીરરે,
 મંબીરરે શુરવીરરે, સોષ જન શુદ્ધ દૂધીરરે. ૪૭
 દયા રખત સખ જનમેં, વિધા વિનય સમસીરરે,
 કદની ધરત કયુ અંગમેં, કયુ હોત દીશા ચીરરે;

હંસરાજ કમુ કુકે કુકે, કમુ ખાતહે, સોઈ ખીરરે,
ગંભીરરે શુરવીરરે, સોઈ જન શુદ્ધ ફકીરરે. ૪૮

માલિક કેરે બજનમેં કમુ કરત નહિ તકસીરરે,
નહિ રખત છઠ્ઠાં કોઈકી, જેહી તુલ્ય રંક અમીરરે;
હંસરાજ રહેવત વઢ તરે, કમુ રહતહે નહિ તીરરે,
ગંભીરરે શુરવીરરે, સોઈ જન શુદ્ધ ફકીરરે. ૪૯

કોઈ કામસેં નિશદીન લડે, રખે શીલ શાન્તિ તીરરે,
હ વચન જાકે દુઃખ નાશક, બહત જ્યોં ગંમનીરરે;
હંસરાજ માયા નીર ત્યાગી, અહતહે અક્ષતીરરે,
ગંભીરરે શુરવીરરે, સોઈ જન શુદ્ધ ફકીરરે. ૫૦

એસે ગુરુકે સરણુ અહતે, રહત નહિ દુઃખ લેશરે,
જન કૃપાસેં પલ એકમેં, પહુચત પ્રાણી પેશરે;
હંસરાજ જાકી રોવસેં, દ્રસ્ય હોતહે અક્ષ દેશરે,
માહેશરે દિનેશરે. ગુરુ તાહિતે વિશેપરે ૫૧

અહ સોઈ કાલા ગેહહે, જખ્ખર પ્રજા જંજીરરે,
કામ કોઈ દો ચોકી કરત, માલિક ત્રિયામીરરે;
હંસરાજ મનોરાજકો, હોય જ્ઞાન પુત ગભીરરે,
હરે પીરરે સોઈ વીરરે કહે તોહીકાં બાહીરરે. ૫૨

તિન તાપકો ત્રિદોશભો, તન આયુ તાતે ત્રુટિહે,
કર કોઈહે, વિકરાલ જહં, કામ આસકો નીત કુટિહે;
હંસરાજ વેદ વિવેકહે, અક્ષ નામ જાકી જુટિહે,
જપ જુટિહે, નહ જુટિહે, જલ રોમસેં તખ જુટિહે. ૫૩

અજ્ઞાન જામેં આખ અતિ, દુલીયા રૂપી દરીયાવરે,
પુન્ય પાપ બરી જાપેં પ્રજલ, લખ ચંત્ર એસી નાવરે;

હંસરાજ સખ શ્રીચમે ભમે, બ્રહ્મ નામ બંદર દાવરે,
 બુદ્ધિ વાવરે કરી બાવરે, નર નાવકોં તકોં લાવરે. ૫૪
 યમ મિયમ આશન આદરી, પ્રતિ બગુટીમેં કર થીતરે,
 ત્રણુ સમઃ માયા ત્યાગીકે, મન ઇદ્રિકો બે જીતરે;
 હંસરાજ સત્ ચીદ્ નામમેં, પુર રાખ્ય તું પરતીતરે,
 યહ રીતરે જપ નીતરે, આપ હોઇ જવ અતીતરે. ૫૫

કવિ વંશ વર્ણન.

શુભ જ્ઞાતિ મમ ચારન સહી, શાખા મેંહડુ અવદાતહે,
 નિવાસ વાઢોતડ વિશે, મહિ નદી જહાં પ્રખ્યાતહે;
 હંસરાજ મેરા નામ અર, મમ મંદ્ર જોતલ માતહે,
 જગ માતહે શાક્ષાતહે, દેવી સદા વરદાતહે ૫૬
 પીતાશ્રી ગજમાલ પુનીત, મા બાઇજી બા સુખધામરે,
 ગંગા સરૂપી એક ભગની, માઇયા જન નામરે;
 વિદ્યાગુરુ હમીરજીહે, બુદ્ધિ ગુણકે લલામરે,
 તમામરે દયા આમરે, સદા તાહીકો પરશ્યામરે. ૫૭
 સંવત ઊનીસેં મકોતેર, પખ શ્વેત ગ્યારસ પાવની,
 માસહે આપાદ ઉત્તમ વર્ષા રતુ સોહાવની;
 હંસરાજ ત્યાગી દોષકો, સજ્જન કીજે મન બાવની,
 સુખ પાવની રીઝાવની, બની “ જ્ઞાનબોધક બાવની ”. ૫૮

ૐ શ્રી પરમાત્મને નમઃ

ગુજરાતી પદ સંગ્રહ.

ગણપતિ સ્તુતી.

ગુજ ડિપર ગુજરી પિતા પાદશાહ જહી, હું નયા
ગુણદા નાર હાડાની રાણી એ રાહ.

ગણપતિ શિવના સુત સિદ્ધીના દાતા,
સદા કરે હૃદયમાં વાસ, હરિ ગુણગાતા. ટેક.
સુર મણી અનાદિ રૂપ, રામ અનુરાગી:
જાણી નામ તરો પરભાવ, થયા બદલાગી. ગણપતિ.
થાય મંગલ દામની માંહે, પ્રથમ તવ સેવા;
કરે નમન ત્રેવીશે કોડ, આપને દેવા. ગણપતિ.
ગજ વદન શોભતું શ્રેષ્ઠ દાથમાં દરસી;
ધરે ઉમા ગોદની માંભ, દિલ્લમાં હરસી. ગણપતિ.
એક રદન ગુણના આમ, મુશક આરોહી;
શુભ કરો કહે હંસરાજ, કૃપા હરિ મોહી. ગણપતિ. ૧

સરસ્વતી સ્તુતિ રાગ ડિપરના.

મમ વિનય સારદા, માત ઉરમાં ધારો;
દઈ વિદ્યા અતિશે, વિમલ બુદ્ધિ વંધરો. ટેક.
શાહે વસ્ત્ર અંગપર શ્રેષ્ઠ, વિણા કર ખાજો;
પુનિ શુકલ મોતીનો હાર, કંઠમાં રાજો. મમ વિનય.
શેવે કોડ ત્રેવિશે સુર બાળ કુમારિ;
ધરે નિત્ય જ્ઞેજેશ્વર ધ્યાન, હંસની સ્વારી. મમ વિનય.
બ્રહ્મ વેદ શાસ્ત્રની માંભ, પ્રથમ સંભારે;
ગુણ માય શિવને શેષ, મુખ હજારે. મમ વિનય.

લોક સર્વે તણે આધાર, આપ છે વાણી;
કરો કૃપા કહે હંસરાજ, દાસ મોહિ જાણી. મમ વિનય ૨
હરિ ભજન વિશે રાગ ઉપરનો.

કરી લ્યોને હરિ શુ પ્રીતિ, કલ્પના છેડી;
આ વખત જય છે વીતિ, આયુ છે થોડી. ટક.
સંસાર મોહની જાળ, અતિ દુઃખદાઈ;
શા માટે તમે લોભાવ, દુર રહો ભાઈ. કરીલ્યો.
અભિમાન બડાઈ મેલી, વ્રજના ટાળો;
માયામાંથી ખેંચી ચિત્ત, પ્રભુ વિશે વાળો. કરીલ્યો.
સતગુરુ જોતીને ખરા, શરણ તમે રહોને;
આ ઘટમાં આતમરામ, આજખા લ્યોને. કરીલ્યો.
હંસરાજ ભજો પ્રભુ નામ, મોક્ષનું પાવો;
મટિ જય ચોરાસી વ્રામ, ફર નહિ આવો. કરીલ્યો. ૩

પદ ૪ યુ' રાગ ઉપરનો.

સુણો સંત તણે ઉપદેશ, જમ ભેદ ટળશે;
બુદ્ધિ થાશે અતિ શુદ્ધ, વસ્તુ સત્ય મળશે. ટક.
જુઓ નારદનો ઉપદેશ, ક્રુપે દીધુ ધરીયો;
તેથી મળ્યા પ્રભુ તતકાળ, અમર તેને કરીયો. સુણો.
કર્યો ગ્રહણ પ્રેક્ષાદે બોધ, ઉઠરની માંહી;
પ્રભુ થયા થંભમાં પ્રગટ, રાખ્યો ગ્રહી ખાંહી. સુણો.
હતા વ્યાધ દશાની માંહી, વાદિમકિ મુની;
થયા તેતો મોટા સિદ્ધ, વચન સત્ય સુણી. સુણો.
હંસરાજ શિખામણુ શુદ્ધ, ચિત્તમાં ધરજ્યો;
પરહરિ સરવ પરપંચ, સાધુ સંગ કરજ્યો. સુણો.

પદ ૫ મું સંત લક્ષ્મણ રાગ ઉપરનો.

હોય શુદ્ધ આવાં લક્ષ્મણ, સંત તેને કહીયેં;   ટેક
પુરોધરિ હૃદયમાં પ્રેમ, શરણુ નેને રહીયેં.
મારા નારા તણો નહિ ભેદ, માટિ સમ માયા;
આર્ધ રહેજો મળેલું અન્ન, પોષેનીજ કાયા.   હોય.
દેખે સર્વે જગત પ્રભુ રૂપ કોધ નવ રાખે;
નારિ માત્રને સમજો માત, વાત સત્ય બાખે.   હોય.
શોભે શિતળ શુદ્ધ સ્વભાવ, દેશ નવ ધારે;
મંદા ધ્યાન વિષે હરનીશ, આનંદ ગુણરે.   હોય.
ગોક હર્ષ જેને નહી મોહ, શોભ નહી રાધ;
મણે નિંદા રત્નતિ સમાન, ધન્ય કમાઈ.   હોય.
તેવા સંત પુરુષને ધન્ય, રેણી સમ રહે છે;
હંસરાજ બાવ તેને શરણુ, વેદ મુની કહે છે.   હોય.

પદ ૬ હું રાવણુને મંદોદરીના ઉપદેશ રાગ ઉપરનો.

સોંપી દોને સીતાજી કંથ, અરજ ઉર ધારે;
કરી રામ ચરણની શેવ, કુટુંબ ઉગારે.   ટેક.
જેની કરે સદાશિવ ભક્તિ, ધ્યાન વિધી ધારે;
એ અખિલેશ્વર છે આપ આપ્યા તમ દારે.   સોંપી.
સુર સકલ સદા આધીન, રહે છે શિર નામી;
કાળ કર્મ રામને હાથ, તજો હઠ સ્વામી.   સોંપી.
રઘુનાથ વિશ્વના તાત, શેવક સુખદાતા;
જણો સીતાજી લક્ષ્મી રૂપ, જગતની માતા.
છોડો રામચન્દ્રથી વહેર, લંકા ગદ રહેશે;
મળે હંસરાજના સ્યામ, અભય પદ દેશે.   સોંપી.

પદ ૭ મું ઉપદેશ મનને.

કહેણું શું હવે તમને કાના એ રાહ.

બંજી લેને તું ઇશ્વર ભાવે, આ અવસર નહિ આવેરે;
બંજી લેને તું ઇશ્વર ભાવે.....ટેક.

આરે જગન છે રેન અંધારી, બટકી મરો શિદ નરને નારી;
જ્ઞાન ત્રિપક લ્યોને ઉર ધારી, તેથી થાશે હજ્યારીરે...બંજી લેને.
ખલ્લક સર્વ છે દુઃખની ખાણી, એમાં શું મોલો અભિમાની;
માયા માયા લે જૂહી જાણી, આખર છે ધુળધાણીરે...બંજી લેને.
મમતા મોહ દીયોને મૂકી, ચાલો નહી તમે સત્યને ચૂકી.
જગતામથી લ્યોને યુકી, કાળ રહ્યો છે ઝુકીરે.....બંજી લેને.
કહે હંસરાજ સુણો મન મેરા સમરી લે હરિ સાંઝ સવેરા;
તેથી કારજ થાશે તુમેન, મટે બચના ફેરા...બંજી લેને.

પદ ૮ મું રાગ ઉપરનો.

જાણી લેને એક પ્રભુ છે સાચા, ઐર પ્રપંચ સખ કચારે;
જાણીને લે એક ઇશ્વર સાચા!.....ટેક.
માતા પિતા સમજશ નહી તારાં, સાચી નહી કમુ ધરની દારા;
સ્વારથ સુખી સરવ છે મારાં, અંતે તો દુર થનારાંરે...જાણી લે.
ધામ ધરા કાંઈ કામ ન આવે, હાથી ઘેડા નવ સાથ સિધાવે;
ગુણ જો તું ગોવિંદના ગાવે, તો, ફેરો સાચો દાવેરે...જાણી લે.
ઉત્તમ દેહ મનુષ્યની પામી, ગુર ચરણ શીર લે નિત્ય નામી;
ઉર વિશે રાખ અંતર્યામી, તો રહેશે નહિ કાંઈ ખામીરે...જાણી લે.
કહે હંસરાજ સુણો કિત વાણી, સસાર સુખ ઝાકળવું પાણી;
કાળ તણો ડર શિરપર જાણી, બંજી લે સારંગપાણીરે...જાણી લે.
પદ ૯ મું. ભરતજી કેકજ પ્રત્યે કહે છે રાગ ઉપરનો.

કુટિલ માતા ધિક્કાર તુજને, ખોટ લગાડી મુજનેરે;
કુટિલ માતા ધિક્કાર તુજને.....કુટિલ.
બાનુકુળ સદા પ્રખ્યાતા દશરથ સમાન મમ તાતા;
દંદ્ર તણી જે કરતા, સાતા, પ્રાણુ લીધો તેં માતારે...કુટિલ.
કૃત્ય અતી તેં અવળું ક'ધું, દુઃખ સરવ પ્રજાને દીધું;
અમૃત ઢોળી વિષ પીધુંરે રાજ્ય દેતાં જીવન હરિ લીધું...કુટિલ.
કૃપા સિધુ અતિ સુખદાર્ઢ, જેતું સમરથ કરે મુનીરાઢ;
રામ સરીખા પવીત્ર બાઢ, મોકલ્યા તેં વનમાંઢરે...કુટિલ.
તારે ઉદર આળ્યો હું ભવ પામી બરત કહે મુજ ભક્તિમાં ખામી;
મયે ક્યારે હું સરાજના સ્વામી, સુખ દીપણુ અહુ નામીરે...કુટિલ.
પદ ૧૦ મુ. અભિમાન તજવા વિષે રાગ ઉપરનો.
તજે તમે અભિમાનજ પ્રાણી, એ છે દુઃખ નિમાણીરે;
તજે તમે અભિમાનજ પ્રાણી... ..ટેક.
હરણાકસિપુ રાક્ષસ રાઢ, ક્રંતી જેની દશ દેશ દુહાઢ;
માંન ધયું જ્યારે મનમાંઢ, પ્રભુએ હણ્યો પલમાંઢરે...તજે તમે.
લંકાપતિ હતો રાવણુ બારી, જીત્યો જેણે જીવન દમચારી;
કરી અહંકાર હરિ જનક કુમારી, માર્યો રામે બાંણુ મારીરે...તજે.
હક ધારી દુર્યોધન જાણો, જેનો હુકમ જગ વરતાણો;
અભિમાનમાં તે અંજાણો, રણમાંઢે રાજાણોરે... ..તજે.
હંસરાજ કહે વાત હીતે, અભિમાન તજી દીઘેને ચી તે;
રહેજ્યો તમે સદા શુભ રીતે, પ્રભુને ભજી ત્યો પ્રીતેરે...તજે.

પદ ૧૧ મુ. બંસરી કોન બજાવે એ રંગ.

ગુરૂ ખિન કોન ઉતારે ભવ સિંધુ ગુરૂ ખિન કોન ઉતારે ટેક
મોહ પ્રખળ જળ જેમાં બયું છે, વિષય પવન વધારે;

મથના લહરી અહોનિશ ઉપડે, વડવા ક્રોધ પ્રજારે...ભવ સિંધુ.
 ખાંતી ભમર ભય જળ જાંતુ, કામના ચક્રમ ભારે...ભવ સિંધુ.
 નામ નાવ સદ્ગુર છે કે વટ, સદ સમ જ્ઞાન સુધારે...ભવ સિંધુ.
 વેદ સુખાચુ ધ્રુવ મન શ્રદ્ધા, સત પથ વિધન નિવારે...ભવ સિંધુ.
 કહે હંસરાજ ગુરની કૃપાથી, પહોંચે મોક્ષ કીનારે...ભવ સિંધુ.

પદ ૧૨ મુ. રાગ ઉપરનો.

આ નર દેહ સુધારો હરિ ભગ્ન આ નર દેહ સુધારો.
 પ્રભુ ભગ્ન આ નર દેહ સુધારો ટેક.
 ખોટું રે મુખ છે સર્વે સસારનું, વાત સત દીક્ષ વિચારો...પ્રભુ ભગ્ન.
 માયા જાળ છે બહુ મોટી, મન મૃગ એથી ડિગારો...પ્રભુ ભગ્ન.
 નીતિરે રાખી અનીતિને ત્યાગોં, ધરમ રાહ દીક્ષ ધારો...પ્રભુ ભગ્ન.
 શમ દમ શીલતા વિવેક સેવી, વૃત્તિ વૈરાગ્ય વધારો...પ્રભુ ભગ્ન.
 હંસરાજ અંતર ધીરતા રાખી, ઈશ્વર નામ ઉચારો...પ્રભુ ભગ્ન.

પ. ૧૩ મુ. રામચંદ્રજી લક્ષ્મણને કહે છે રાગ ઉપરનો.

આ કન્યા મનહુ લુભાવે, હો લક્ષ્મણ આ કન્યા મનહુ લુભાવે ટેક.
 તારીજ વદની ફરે કુલવાડી, ચંચળ નેત્ર ચલાવે...હો લક્ષ્મણ.
 હેમ લતાસી ગજ મત હાલે, કરિ કર હસ્ત કુલાવે...હો.
 વૃક્ષ લતામાં શોભે એવી, દામની ધનમાં દરસાવે...હો.
 મુખ વિધુ જોષ કમળ સકુચે, ચક્રાર મમદ્રમ ચલાવે...હો.
 હમ રઘુવંશી કુપ થન જાવે, પુરવ પ્રીતિ જણાવે...હો.
 રામ સીયા મતિ દેખી હંસરાજ સખ સખી મુખ મુસકાવે...હો.

પદ ૧૪ મુ. સીતાજીની સખીઓ ઇશ્વરજીને આરાધે છે
 રાગ ઉપરનો.

આ ધનુ હલકુ થાવે, અહો ! વિધિ આ ધનુ હલકુ થાવે:

જનકી લાયક આ, વર જોતાં, જલદી તે તુડી જાવે...અહો.
 જનકજી મનમાં કરે એવી કહણી, પણ મૂકી પરણાવે...અહો.
 રામચંદ્રની સોભા નિરખી, સરવેને મન લાવે...અહો.
 સખંધ થયાથી મિથીલા આવી, દરસેન રામ વિાવે...અહો.
 કહે હંસરાજ સરવે પુરજન, પ્રેમે ઇષ્ટ મનાવે...અહો.
 પદ ૧૫ મું ગજવાસમાં જીવ ઇશ્વરને સ્તુતિ કરે છે.

રાગ વલ્લભારી.

નીત્ય મજન કરીશ નીમ ધારી, મમ બંધન છોડો મોરારી ટક.
 ખાટું તીખું માતા જે ખારો, તેનું દુઃખ મને બહુ થયો;
 આગ્ય લાગે છે રોમ રોમ ભારી મમ બંધન છોડો મોરારી.
 ઉધે મસ્તક કરવો નીત્ય વાસો, સુખે ક્ષેવાય નરિરે શ્વસો;
 મળ સુતર રૂધીર દુઃખકારી, મમ બંધન છોડો મોરારી.
 મુજ સંગે જે જીવ રહે છે, દુઃખ તે બહુ દાઢતે દે છે;
 આપ ખાનાની લાજ વિચારી, મમ બંધન છોડો મોરારી.
 નથી વેઠાતું તે દુઃખ રવ મી, મારા ગુનામાં નથી કંઈ ખામી;
 કરો ઉદરે બહાર ગિરીધારી, મમ બંધન છોડો મોરારી.
 એવા દુઃખથી જ્યારે છોડયો, કર્યા ઉધા ધંધા ત્યારે કોડયો;
 વનમાળાને મુક્યા વિસારી, મમ બંધન છોડો મોરારી.
 જન્મ મરણ તણું દુઃખ ખોટું, એક એકથી હંસરાજ મોટું;
 પ્રભુ ભજો તો લેશે ઉગારી, મમ બંધન છોડો મોરારી.

પદ ૧૬ મું. રાગ ઉપરનો.

શીદ દુઃખીરે થાઈ જોઈ જાણી, તારે સ્વરૂપ ઓળખ તું પ્રાણી.
 પ્રથ્વી આકાશ તેજ જળ વાયુ, પંચભુતનું શરીર બંધાયુ;
 એમાં હીત કર્યું મહુ લાણી, તારે સ્વરૂપ ઓળખ તું પ્રાણી.

રૂપીર માંસ શરીરમાં ભરીયું, અભિમાન શું એમાં ધરીયું;
 મમતા માયાની જુદી બધાણી, તારું સ્વરૂપ ઓળખ તું પ્રાણી.
 મોક્ષદાર નર દેહ આવ્યો, તેમાં ફેરો તારે નહીં દાવ્યો;
 મારા તારામાં મતિ મુંઝાણી, તારું સ્વરૂપ ઓળખ તું પ્રાણી.
 બ્રહ્મનિષ્ઠ ગુરુનું શરણ લેને, બેદાબેદનો ભાવ છોડી દેને;
 હરિ સેવા કરો પ્રેમ આણી, તારું સ્વરૂપ ઓળખ તું પ્રાણી.
 પ્રભુ નામમાં પ્રીત નીત કરજે, મન તણી કુટિલતા હરજે;
 સત્ય ધાર્મ દીક્ષે સંતવાણી, તારું સ્વરૂપ ઓળખ તું પ્રાણી.
 દેહ સાથે તારે સંબંધ નથી, કહે છે પુરાણો હંસરાજ કથી;
 હું છું અખંડ બ્રહ્મલે પ્રમાણી તારું સ્વરૂપ ઓળખ તું પ્રાણી.

પદ ૧૭ મું. રાગ ઉપરનો.

જ્યોતી મટે ચોરાસીનો વારો, એ જ્ઞાન દીપક ઉર ધારો.....ટક.
 શ્રદ્ધા રૂપી ગાય નીત પાળો, નિવૃત્તીનું નોઝણું વાળો;
 સત પાત્ર સંતોષ દોનારો, એવો જ્ઞાન દીપક ઉર ધારો.
 સત ઉન્નવળ દુષ દોઈ લ્યોને, સ્થીરતાઇનું જામણુ દોને;
 બ્રહ્મ વિચાર કરો મજનારો, એવો જ્ઞાન દીપક ઉર ધારો.
 મુરતાઇ છાશ કાઢિ નાખો, સમભાવ માખણુ શુદ્ધ રાખો.
 યોગ અગ્નિ કરો તાવનારો, એવો જ્ઞાન દીપક ઉર ધારો.
 ચીત્તરૂપીરે કોઠીયું કરીને, સત સંગતી તેમાં ઘટ ભરીને;
 સંતો મુણુ દીવેટ સુધારો, એવો જ્ઞાન દીપક ઉર ધારો.
 રમણજીથી દીપ પ્રકાસો, બહેર વતિતણા હાર વાસો;
 તેથી કારો ઘટમાં દિગ્મારો, એવો જ્ઞાન દીપક ઉર ધારો.
 અજ્ઞાન રૂપીરે અધમાર જાણે, શુદ્ધ આત્મસ્વરૂપ ભજાણે;
 હંસરાજ વાન સત્ય વિચારો, એવો જ્ઞાન દીપક ઉર ધારો.

પદ ૧૮ મુ. રાગ હિપરનો.

મન માન શિખામણુ મારી, તે થશે અતિ સુખકારી.....૨૬.
 કર્ય પ્રેમ પ્રભુને સંગે, રહી હરનિશ એકજ રંગે;
 ભવસાગર તરવા ભારી, મન માન્ય શિખામણુ મારી.
 પડયું મુક્ય અનીતિ પગલું, દે પુનઃ વિશે નીત ડગલું;
 પ્રથિરથી કરને ચારી, મન માન શિખામણુ મારી.
 વધ વિમળ : મુખેથી વાણી, જીગતીથી સત્ય લે જાણી;
 ધ્યાન પ્રભુતણું લે ધારી, મન માન શિખામણુ મારી.
 તે ત્રિભુવનના છે ત્રાતા, ક્ષિતિ પાળક જનના દાતા;
 કહે હંસરાજ બલિહારિ, મન માન શિખામણુ મારી.

થયા છારે પતિ તેજ પ્યારી તનના એ રાગ.

બહુ હ્યોરે તમે દુષ્કર પ્રીતે, ભવસાગર તરવા. ૨૬.
 ન્યાયજ્ઞ બાળો, ટેકજ રાખો, આલો નહીરે કુડ;
 અરે વારો, ધર્મધારો, વ્રતિ ઠારો, ધ્યાન ધરિ કરિ હરિ શેવ,
 તરી જાવ કરિ મટે જન્મ ધરવા. બહુ હ્યોરે.
 ધરપાને ટાળો, ક્રોધને યાળો, મુખી દીયો અભીમાન (૨)
 રથીર થવો, પ્રભુ ગાવો, હ્યો લહાવો, સુણો વેદ બેદ છોડી;
 બેદ તાપ પાપ વેગે હોય જો હરવા. બહુ હ્યોરે.
 તિરથે જાઓ નિર શુભ નાઓ, દીનને આપો દાન (૨)
 મંત વાણી, નિશ્રે જાણી, હ્યોને પ્રાણી, માથ્યા દેહ ગેહ નેહ
 તેહ પરહરો, કુઝ્યો કાળ અત્યુ કરવા. બહુ હ્યોરે.
 સમરે મહેશા, સુરજ શેષા, હંસરાજ કહે નીત્ય. (૨)
 સુર ધ્યાન, શ્રુતિ ગાવે, પાર નાવે એવા નંદ નંદ સુખકંદ.
 તજુ કંદ ગાવ ન દે તરક પરવા. બહુ હ્યોરે.

પદ ૨૦ મુ. રામ ઉપરનો.

રટવાનોરે પીતા રામના નામને, કરવું હોય તે કરીયેં ટેક.
અંતરયામી, જગતના સ્વામી, કૃપાળુ હીરતાર (૨)
સુખદાતા પિતુમાતા જનનાતા, દયા ધામ રામ નામ આડોયામ.
નહી તણુ કોપ આપ પરહરીયે. રટવાનોરે.

હરણાક્ષ મારી અવની ઉંદારી, સુરતું હીધું કામ (૧)
ત્રિશ્વવાસી અવિનાસી તેજરાસી, રાત દીન તન મન ધનચક્રી,
અન્ય તણુ ધ્યાન પ્રભુતું ધરીયે. રટવાનોરે.

કરણ્ય કારણ્ય ભક્ત ઓધારણ્ય કહે પીતાને પ્રેક્ષાદ,
વૈર ત્યાગી પ્રેમે પાગી બ્રાંતિ ભાગી, રાખો પ્રીત રીત નીત હીત,
કરી કુલ સહીત સુખે તરીયેં. રટવાનોરે.

પાહાડેથી પાડો મળે તેડાવો, હુઆવો દરીયા માંય, રધુરાઈ
અહો બાંધ કરે સ્લાઈ વ્રજરાજ કરે કાળ હંસરાજ કહે મુખે,
નામ રામ નહી વીસરીયેં. રટવાનોરે.

પદ ૨૧ મુ. કર મન ભજનનો વેપાર. એ રામ.

મનતું ગુર મનને ધાર, પ્રભુ સદા વસે ઘટ મોઝારણ્ય ટેક.
આહાર નિંદ્રા અલ્પ રાખી બ્રહ્મચર્યને પાળણ્ય;
સમ અને દમની સાથે, નિંદા પરની ટાળ. મનતું.
શુભ વૃત્તિ રાખી સાચથીરે, હરખ શોક નિવારણ્ય;
દુનિયાંમાંથીરે ચીત્ત ખેંચી, ભજનમાં ભંડાર. મનતું.
ઓહમ શોકમ જાપ જાપીને, ત્રોડ નહિ એક તારણ્ય;
કંભક રેચક પૂરકથીરે ભાઈ, નાદ ચાપ નિરધાર. મનતું.
નુતન સુરત સાધન સાધી, સુદગણા સુધારણ્ય;
ત્રિપુટીનોરે મેળ મેળની, કર સમાધિ પ્રકાર. મનતું.

પ્રાણાયામનોરે ખેલ કરી ભાઈ, જનને મગન મોઝારજી;
હંસરાજ કહે ગુરુ શરણે, દેખાવ બહાદાર. મનતું.

પદ ૨૨ સુ. રાગ ક્રિપદનો.

જીવ તું કાળનો ડર રાખ, અવસર અમુલ્ય ખોઈ ન નાખજી. ટેક.
કાળ ડરથી ધ્રુવજીયે, શેવ્યો વનનો વાસજી;
એક પગથી કિના રહીનેરે, આરાધ્યા અવિનાશ. જીવ તું.
પ્રેક્ષાદને ભય પૂરજી પ્રગટ્યો, મુક્યો કુટુંબ સાથજી;
અપારદુઃખમાં અલખબજીયા તેને રાખ્યો પ્રહીને હાથ. જીવ તું.
જીખાઈનો બાદશા ભાઈ, હતો શાહનશાહજી;
કાળ ડરથીરે રાજ્ય છોડીરે લીધો અલખનો નાહ. જીવ તું.
ગોપીચંદને ભરથરીનેરે, લાગ્યો ડર અપારજી;
જોગી ચઢને વનમાં વસીયા, મુક્યાં ધરને ખાર. જીવ તું.
અદ્ય સુખની આશ તણને, કર્ય પ્રભુ સાથે પ્યરજી.
ગુરુ શરણે હંસરાજ કહે, મટે જન્મનો માર જીવ તું.

પદ ૨૩ સુ. રાગ એક નિરંજન ધ્યાવો મેરે ગુરુજી.

ખાત્રી શ્વાસ નવ ખોવો, મેરે સજ્જન, જાગી દીલમાં જોવોજી.
સંમાર રૂપી નમર મોઝારે, દેહ મનુષ્યની દાંધી.
અનેક જન્મની અરજી સાંભળી, કૃપા કષ્ટે છીધી. સજ્જન.
વેપાર કાળે ધન અમુલ્ય, શ્વાસરૂપી તેમ આપ્યું;
લાભ કમાઈને વેપાર માંહે મોક્ષ ધન નવ થાપ્યું. સજ્જન.
મુર્ખપદ્ધતી કપટ વેપારે, એકા છો મુડી ખોવા;
વિસાખ જ્યારે બેસી હરજી, ત્યારે ખેસશો રોવા. સજ્જન.
સમ દમને તો રાખી વાણીતર, ભજન દુકાન ચલાવો;
કાંઈક મુડી હળુ રહી છે, શાહ ગુરુ પાસે જાવો. સજ્જન.

શ્રાસ નામથી ધન વધારી, પ્રભુનું દેહું પતાવો;
હંસરાજ કહે ગુરુ પ્રતાપે, ધનદ મોક્ષના થાવો. સમજન.

પદ ૨૪ મું. રાગ ઉપરનો.

નિંદા પરની કાઠી નાખો મેરા ભાઈ, શુભ વચન નીત બાખો. ટેક.

ભક્ત જન ઘઈ કરેરે ભક્તિ, તેની નિંદા આપણે શિદ કરીયેં.

પાપ એહનું આપણે માયે, હાયે કરી શિદ હરિયે. નિંદા.

નિંદા કરતલ નરક પડે છે, વેદ કહે એમ વાણીજી;

દીપક લઈને ફૂલે પઢવાનું, શિદ કરો જોઈ જાણી. નિંદા.

પારકી નિંદામાં લાભ નથી કાંઈ, ન કરે નથી કાંઈ હાણી;

પારકું પાપ તે તમે લીયો છો, મતિ તમારી મુંઝાણી. નિંદા.

નિંદા કરતલ પુરૂષને તો, જન્મ મૂગાનો આવેજી;

સુણે સાંભળે કાંઈ નહી તે, પછી દુઃખ તે પાવે. નિંદા.

અસંખ્ય દુઃખ છે નિંદા વિશે, એવું જાણીને તજીયેજી;

હંસરાજ કહે ગુરુ પ્રતાપે, બાવે ઇશ્વર બજીયે. નિંદા.

પદ ૨૫ મું. રાગ ગુરૂજી જીરે જમાનો કહણ કમીયુગ

આવીયારે.

રાખો નીત્ય પ્રભુજીથી આર, શિખામણ એ છે સંતનીરે.

વથા જાણો જગત વેવાર, કરોને મુદી સંતનીરે ટેક.

પુન્ય મારગ વિશે તમે જાણો, પાપથી દુર ટળજ્યોરે;

તજી દઈ મનના વિકાર, બાવે સંતમાં ભજજ્યોરે. રાખો.

ધારી છો અલખ ધણીના એાણ, ધિરજ મનમાં ધારીરે.

આવો ઉત્તમ મનુષ્યા દેહ, મળે ન વારંવારીરે. રાખો.

જેમ કરોળીયાની જાળ, પવને જાય મુદીરે;

તેમ કાયાં કાચનું કામ, જાશે જમથી ફૂરીરે. રાખો.

ગુરુ મમ પાદનેરે ગુણુવાન, રટી લ્યો રઘુનાથરે;
ખુડતાં હંસરાજનો સ્થામ, જરૂર જાણશે હાથનેરે. રામો.

પદ ૨૬ મું. રાગ ઉપરનો.

અરે જીવ જાગી જો ઘટમાંય, પેઠા છે ચોર આવીરે;
તારો મોક્ષરૂપી ખરો માલ, ચોર લેશે તે ચોરાવીરે. ટેક.
જ્ઞાન દીવો કરીયોરે બધ, અભિમાન વાયુ વાતાંરે;
કામે રોક્યો તને એકદમ, હરિ મંદિર જતાંરે. અરેજીવ.
ભાગ્યાં સંતોષને પુન્ય બેય, વસ્યો લોભ તનમાંરે;
દુર કરી દયાને સમુજ, રહ્યો, ક્રોધ મનમાંરે. અરેજીવ.
વિવેક રૂપીરે મોટેરે જ્ઞેય, મોહો તે દુર કીધોરે;
ભક્તિ અકલનો કરી નાશ, દરવાજો સિલનો દીધોરે. અરેજીવ.
ગુરુ રૂપી ફોજદાર જોત્ય, જીથી ચોર દુર ધાવેરે;
તેના હુકમથીરે હંસરાજ, મોક્ષરૂપી માલ નહિ જાવેરે. અરેજીવ.

પદ ૨૭ મું. રાગ માલ.

અરે મનવા મુકીદે અભિમાનરે ભાવે બજીએ શ્રી ભગવાન;
પામ્યો જન્મ પરિત્ર પ્રમાનરે, ભાવે બજીએ શ્રી ભગવાન. ટેક.
બાળપણમાં ભાન ચિન્તા તું, અતિશે રહ્યો અજાણ;
યુવામાં યુવતીથી મેલ્યા, મુકયું નહિ દિલ્લ માનરે. ભાવે.
હરિનું નામ ન રાખ્યું હૃદયે, ધમ્યો પંધન ધામ;
કુપધ રસ્તે ચાલી કર્યા તેં, કેક અનીતિ કામરે. ભાવે.
વાગાનળાં વચન મન વસીયાં, શ્રુતિ વગ તજ્યાં સત્ય-
કર્યા કેક અધર્મી કલ્યો, ભામનીનો શ્રદ્ધ અત્યરે. ભાવે.
કવિ હંસ ધાર્યું નહિ કાને, ગુરુનું વચન ગંભીર;
જાન વખત રહેશે સો આજુ. સાચું નથી શરીરરે. ભાવે.

પદ ૨૮ મું. રાગ માલ.

આતો સ્વપ્ન જેવો છે સંસારે, નિરખો બ્રહ્મસુ નિરાકાર;
 શુદ્ધ આતમ સૌને સારે, નિરખો બ્રહ્મસુ નિરાધાર. ટેક.
 જગી મોહ નિંદ્રાથી ઝટપટ, બાવે બળે પરિ બ્રહ્મ;
 વિચારે દિલ્લમાં વિગતેથી, પૂરણ રૂપે પર્મરે આતો.
 ત્રિગુણાતિતનો તાર લગાવી, લખજો રૂપ અલક્ષ;
 પંચતત્વના કરિ પ્રથક્ષુ, સાધો યોગ સમક્ષરે. આતો.
 સક્ષમ રૂપે સ્થુળ સકારણુ, આતમ રહ્યો અનુપ;
 સુરતાથી સાધો તો સત્વર. બાસે ત્રિભુવન બુપરે. આતો.
 રટી લ્યો હંસ સોહમ રસનાથી. તત્ત્વમસિનો તાર;
 પામો તો પરમાનંદ પૂરણુ. શ્રુતિ સિદ્ધાંતનો સારે. આતો.

પદ ૨૯ મું. રાગ ઉપરનો.

તમે સમરો સરજનહારે, જેથી કિતરશો બચપાર;
 એ સં. બાલમનો આધારે. તમે સમરો સરજનહાર. ટેક.
 બ્રહ્મ શુદ્ધ નિર્મલ નીત બળુ લ્યો, સજી લ્યો સંબલ સ્વર્ગ.
 એણે ભક્ત અનેક દિકાર્યા, આપીને અપવર્ગરે. તમે.
 પૃથ્વી સર્વના એ છે પાલક દુસ્કૃતિને દુઃખગાય;
 ધર્મ પંથ ધારી નીત્ય ધ્યાવો, ધીરતાં તો દીલ ધાયરે. તમે.
 જેની અલ્પ નિગાથી આ જમ, વર્તે છે સખવાર;
 જેથી પુર્ણ પ્રભા પરકાસે, અગ્નિ સુર્ય અપારરે. તમે.
 જેનું જ્ઞાન હંમ જીવહાથી. જાણે મહા મુનિરાય.
 સારદ સહિત સૌ આદિ સૌ, ચરણ તણી રજ યાયરે. તમે.

પદ ૩૦ મું. રાગ ઉપરનો.

જગો મુગ્ધન આરો જમરે. સુખપ્રાપ્તી સીનાગમ.

જેથી કોટિક સુધરે કામરે, જપો સુજન આઠો જામ. ટેક.
 લેતાં નામ દોષ નહિ લાગે, ખેસે નહીં બદામ;
 જીવે જોનાથી આરે જગમાં તર્યા છે ભક્ત તમામરે. જપો.
 રામ નામનો મહિમા રૂડો, અનુપમ જગમાં અપાર;
 મહીમાં જેથી મંગળ થાયે, દુઃખડાં દહનારે. જપો.
 જપ્યા નામ જેથી મહા જોગી, પામ્યા સુકિત મર્મ.
 વિધન ગયાં તેનાં સૌ વામી, ધારી ધીર સુધર્મરે. જપો.
 હંસ કવિ જોનાથી હરદમ, પૂરણ ધારે પ્યાર;
 શરીર યાત્રા સુદળ કરવા, ભરો ભક્તિ ભંડારે. જપો.

પદ ૩૧ મું. રાગ ગરબી.

છોડમાં છોડમાં છોડમાંરે, સ્યામ તણો સ્નેહ તું છોડમાં
 જેમાં તેમાં પ્રિતી વધા જોડમાંરે, સ્યામ તણો સ્નેહ તું છોડમાં. ટેક.
 હરિ કથા પઠી મુકી સુણવી; ખેલ માંકડાના દેખવા દોડમાંરે. સ્યામ.
 જ્ઞાન તણી વાત જ્યાં ચાલતી હોય ત્યાં.
 વાતું અજાનની રોડમાંરે. ... ... સ્યામ તણો.
 કોઈ જ્ઞાન દેતું હોય સાધુ સંતને,
 ત્યાં જઈને પતર તેણું કોડમાંરે. ... ... સ્યામ તણો.
 બાળી પ્રેમુતણા સાચા ભક્તને,
 એ ખોટા છે એમ અખજોડમાંરે. ... ... સ્યામ તણો.
 કરે પ્રમેધ કોઈ પ્રજુનારે રાકનો,
 તે સંભળી મુખડું મરોડમાંરે. .... સ્યામ તણો.
 કરીશ અનેક કપાય હરિ નામ વિના.
 (તોય) તરીશ નહીં જીવ કોડમાંરે. .... સ્યામ તણો.
 જન્મ મરણ દુઃખ ટાળવાનેરે
 હસગજ તાર ભજનનો પ્રોડમાંરે. ... ... સ્યામ તણો.

પદ ૩૨ મું રાગ ઉપરનો.

ધારીયો ધારીયો ધારીયોરે, ધંધો હંધો તે નિશદીન ધારીયો.
 હાથે આબ્યો હીરો તેથી હારીયોરે ... ... ટેક.
 વેદ પુરાણ શાસ્ત્ર તેં ન વાંચીયારે,
 વાત પ્રપંચતણી વિચારીયો- ... ... ધંધો.
 દેવ દેવળ ગયો ન કદી દર્શનરે
 જોઈ પનઘટ જઈ પરનારીયોરે, ... ધંધો.
 સંત સાધુને શ્રેય નવ તેડીયારે,
 જમાડયા ઘેર ધણા જુગારીયોરે ... ... ધંધો.
 પીધુ ચણામિત્ર નહી કદી પ્રીતથીરે,
 દારૂ પીધા વિના તું ધડી ના રહ્યોરે. ... ... ધંધો.
 ધર્મ રસ્તે તેં પગલુ ના ધ્યુંરે,
 કેવળ પાપનો પંથ આદરીયોરે. ... ... ધંધો.
 પર હીત ક્યું ન કદી પ્રીતથીરે,
 જુડા કામમાં તું ભેગો પધારીયોરે. ... ... ધંધો.
 ઉંધા ઉઘમ તથા ભજે રામનેરે,
 હંસરાજ તેણે જન્મ બલે ધારીયોરે. ... ... ધંધો.

પદ ૩૩ મું રાગ ઉપરનો.

નકામની નકામની નકામનીરે પરનારી તે જાણજ્યો નકામની;
 એ ખાનારી કેવળ હરામનીરે, પરનારી તે જાણજ્યો નકામની. ટેક.
 જીવ સરખા પિયુને મેલે વેગળારે,
 કરે પ્રીતી તે મુરખ ગુલામનીરે. પરનારી.
 માલ હશે ત્યાં સુધી સાથે મહાલશીરે,
 પછે ગણશે તે કીમત બદામનીરે. પરનારી.

ગર જોખન ઇજત ધુળ મેળવેરે,
 મુદ્ધિ તણી જાણે તે દાળ જામનીરે. પરનારી.
 પુન્ય રસ્તે જવા દે નહીં પાપગુરે,
 રહેવા દે નહીં ભક્તિ દીલ રામનીરે. પરનારી.
 સિદ્ધ સાધક અપાર એણે છેતયારે,
 મતિ ડાલાવી દાધી અજ વામનીરે. પરનારી
 દુઃખ આપે લઈ જાય નર્ક કુંડમારે,
 નારી સ્વાદ જાણે ચળ પામનીરે. પરનારી.
 લંસરાજ સુધારે એકે લોકનેરે,
 તેા દુર કરી દાયેા પરમામનીરે. પરનારી.

પદ ૩૪ મું. રાગ ડિપરના.

ભજને ભજને ભજનેરે. ભાવે નામ પ્રભુનું ભજને,
 વાણી સંતની સાચી સમજને. ભાવે નામ.....ટેક.
 ચટકી દુનિયાંની છે દીન ચારનીરે,
 માટે લોભ લાલચ કરતાં લજનેરે. ભાવે નામ.
 જાતાં જીવાની વાર નહીં લાગે,
 મારા તાત તણેા જમ તજનેરે. ભાવે નામ.
 પકડી જાશે તે જમરા સર્વતરે,
 રંક રાજા અને કોટીધ્વજનેરે. ભાવે નામ.
 સુતાં ઉડતાં ખેસતાં સંભારનેરે,
 રાગ જોઈશમાં ગોડી પરજનેરે. ભાવે નામ.
 કાળ તણેા તે ડર શિર દેવને રે,
 ડર લાગે છે ઇંદ્ર અને અજનેરે. ભાવે નામ.
 દાન પુન્ય કરી લે શુદ્ધ દીલ્લથીરે,
 ભાતું સ્વર્ગતાણું વેગે સજનેરે. ભાવે નામ.

નાથ વિના બેલી કામ નથી જાણજે,
હર ધાર હંસરાજની અરજનેરે.   આવે નામ.

પદ ૩૫ મું. લાવણી એકત્રિસા ચાલ.

કર કર સત્વર ધ્યાન ગુરુનું, પૂર્ણ ધરીને દીલ પ્રીતિ;
હરિ કૃપાએ દુઃખ તજીને, સુખે જઈશ તું જગ જીતી.   ૨૬.
અહા વિષ્ણુથી ગુરુ અધિક છે, વેદ કહે એમ સત રીતી;
શંકરથી પણ સમર્થ જાણી, રાખ ગુરુમાં દ્રઢ પ્રીતી.   કર કર.
ગુરુ વિનાનું જ્ઞાન ન થાવે, અવર કરો કોટિક રીતિ;
ગુરુ સ્તવથી દુર થઈ જાવે, કાળ તણી સધળી ભીતિ.   કર કર.
ગુરુ વચન તે અમૃત સરખાં, વેદ લહે નહી કંઈ છતી;
ગુરુ ચરણમાં રાખો પ્રીતી, વખત અમુદ્ય જાય વીતિ.   કર કર.
ગુરુ કૃપા વિષ્ણુ મોક્ષ મળે નહી, ભણે કરોને સરવ ક્ષીતી;
હંસરાજ કહે ગુરુ પ્રતાપે, ગુરુ ભજન તે હરી કીર્તી.   કર કર.

પદ ૩૬ મું. રાગ ઉપરનો.

જય જગ જનની માતૃ કાલિકા, સાલ સેવકની તું કરણી;
હસ્ત ખપર તરસુલ બિરાજે, ક્રોધ દૈત્ય ઉપર ધરણી.   જય.
ચંડ મુંડ મહીપાસુર સરખા, દેવી ખપરમાં ડાર્યા;
શુભ નિશુભ જે અપાર બળીયા. એક પલકમાં માર્યા.   જય.
દેવ તણો પોકાર સુશીને, રૂપ અનેક તેં ધરીયાં;
વિસહથી વિકરાળ બણી બહુ, કામ કંઠણુ એ કરીયાં.   જય.
પાવાગઢપર આઘ આનાદનું, ધામ અવિચળ રાજે;
તેજ વિશાળ મૂરતી સુંદર, કનક છત્ર શિરપર છાજે.   જય.
રાજ્ય પતૈનું પ્રમળ હતું તે, શ્રાપ આપી ઉઘાડ્યું;
ભક્ત તણો ભય ભંજન કરીને, અભયપદ તેં આપ્યું.   જય.

અકળ ધૃતરી આઘ અંબિકા, પાર આપનો કાણુ પાવે;
હંસરાજ કહે તુજ કૃપાથી, સિદ્ધ મનોરથ સર્વ થાવે. જય.

પદ ૩૭ મું. જગની માયા સરવે જીડી એ રાગ.

સાચી ગુરૂજની વાણી મનવાણ, સાચી ગુરૂજની વાણી. ટેક.

આરે કાયા માંહી વસેરે નિરંજન,	
પ્રેમ નુર તે લીચો પીછાણી.	મનવાણ.
મીઠા પિંગલા મુકમણા સાધી,	
મેળ અમુલ્ય લે નીત્ય માણી.	મનવાણ.
નાબી કમળમાંથી પ્રાણુ કિપાડી,	
જાને બ્રહ્માંડ મિશે તું પ્રાણી.	મનવાણ.
અદ્ભુત રચના ત્યાં કને રાજે	
વચે છે ત્રિવેણી નિશાણી.	મનવાણ.
અનુપમ આસને અલખ બિરાજત,	
તેજ કોટી સુરજ લેહે તાણી.	મનવાણ.
કહે હંસરાજ શ્રી ગુરૂજને ચરણે,	
બ્રહ્મ રૂપ ઝોળખ તું પ્રેમ આણી.	મનવાણ.

પદ ૩૮ મું. રાગ ઉપરનો.

પક્ષે પક્ષે સમરને શ્રીહરિ, જીવ પક્ષે પક્ષે સમરને શ્રીહરિ. ટેક.

પાણીરે તણા નાખી મુળ પાયો	
કાયા કાચી પ્રભુચે કરી.	પક્ષે પક્ષે.
વણસી જાતાં વાર નહી લાગે,	
પડશે લક્ષ ચોરાસીમાં ફરી.	પક્ષે પક્ષે.
મનુષ્ય દેહ તે મળવો છે મુસ્કેલ,	
કરી ભજન જાને તું તરી.	પક્ષે પક્ષે.

રામરે નામનું જાનું છે મોટું,
જેથી જન્મ રહેશે દુર ડરો. પલે પલે.
આ અવસર જાય છે અમુલ્યપરે.
કરી લે ને તું કમાણી ખરી.
હંસરાજ કહે શ્રી ગુરૂ ચરણે,
જોહં સોહં લે જાપ ભરી. પલે પલે.

પદ ૩૯ મું. રાગ ભરથરીના.

મરી જનું દુનીયાં મેલીરે, પડી રહેશે ઝુંપડી હવેલીરે;
બજને તું તેથી પરિચ્છાને. ... ... ટેક.
સપ્તરે દીધું ધણું આ દેહને, ખવરાવ્યા પકવાન મેવારે;
નકીરે પડશે પલકમારે, પડશે તેને પડવાનો હેવારે. બજને.
કપડારે પેરછ મોંઘા મલનાં, રાખ્યો ધરણ્યાં અંગ ધારીરે;
સાથે નહી આવે વીંટી વાજની, લેશે તે આખર ઉતારીરે. બજને.
લાંખીરે આયુષ્યવાળાં જાતાં રહ્યાં જેની પાછળ ખખડું ના મળીરે;
ચોડીરે આયુનો ગર્વ ન ધાવો, ધડીમાં જશે કાળ ગળીરે. બજને.
અંસારી સગારે સર્વે જીહનાં, સીખ લેજો સાચી ધારીરે;
હરિ બજને કહે હંસરાજ, સમો લે આ અમુલ્ય સુધારીરે. બજને.

પદ ૪૦ મું. રાગ ઉપરનો.

એ તો મન ચોરાસી વિચારીરે, બનોબત પડે દુઃખભારી;
શેવ્ય ને તું તેથી સુંદર શામને. ... ... ટેક.
પશુરે માંહી દુઃખ બહુ પામે. ધુસરું કાંધપર ધારીરે;
ખાવારે દીધે નહી પુરૂ ધાસને, માર ઉપર બહુ મારેરે. શેવ્યને.
પંખીરે અછત વનમાં ફરવું; કરવો જાડપર વામોરે;
અપરાધી મારે આવી એહને થીર નહી રહેવજ સાસોરે. શેવ્યને.

જળચર થઈને જળમાં રહેવું, નદી ઠેકાણુંને ઠામરે;
 મોઘરે જીવે તેમાં મારે, ડર તેનો આડે જામરે. શેવ્યને.
 પાંડ ઝાડનો અવતાર પામશે, દુઃખ એમાં બહુ દેખોરે.
 હંસરાજ કહે હાથ જોડીને, લાંબ બજનમાં લેખોરે. શેવ્યને.

પદ ૪૧ મું. રાધે રીસ તજે એ રાગ સાતવાર.

રવિકુળની સમરી રીતી, પ્રીતમ તજે ન પ્રીતી;
 આવો અભીતીરે, મુજને નામ મળો.

ચંદ્ર તાત બાંધી રઘુચંદર, આવો લંકા અંદર;
 બળ લાઘુ બંદરે. મુજને રામ મળો.

મંગળ કરવા માડે મોરારો, આવોને અગુરારી;
 વાંક વીસારીરે. મુજને રામ મળો.

ખુદ્ધવંતને કહેવું શું બહાલા, કહ્યું ન થાવ કૃપાલા;
 રામ રસાલારે. મુજને રામ મળો.

ગરુડપાંચે ગરુડાગામી, સીધા દણો લંકરવામી;
 નામ બહુ નામીરે. મુજને રામ મળો.

શુક શિષ્યનું મુળજ શેખી, કાઢે થઈને કોપી;
 બળ્યા વીરોધીરે. મુજને રામ મળો.

શનિશ્વરતાં નિદ્રાજ ગાથો આવી ધિરજ આશો;
 કાપી કસાશેરે, મુજને રામ મળો.

સિતાજની અરજ સ્વીકારી, ત્રીકમ થયા તયારી;
 ધનુષ સુધારીરે, મુજને રામ મળો.

અવધપતિ હંસ કવિ આવ્યા, સૌના તાપ સમાવ્યા;
 વેગે વધાવ્યારે, મુજને રામ મળો.

પદ ૪૨ મું. રાગ ઉપરનો પંદર તિથિયો.
 પડ્યે પુરણ કરીને પ્રીતિ, રામ ભજે રૂડી રીતિ;

જાગી જગ છતીરે,   ભાવે રામ ભજ્ને,
 ખીજે ધ્યાન દીયો સિદ્ધ ખીજે, રઘુપતિ નામ રટીજે;
 તુરત તરીજેરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 ત્રીજે દુષ્ટ કર્મ સૌ તજને, ભાવે પ્રભુને ભજ્ને;
 સાચું સમજનેરે   ભાવે રામ ભજ્ને.
 ગોયે વેદ મ્હે એમ ચારે, પૂરણ સત્ય પોકારે;
 ત્રિકમ તારેરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 પાંચમ મુકી દીયો સર્વ પાપ, જપો હરિના જાપ;
 ઇશ્વર આપરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 ખટમી આયુ વૃથા શિદ્ધ ખોવો, જગી દીક્ષમાં જોવો;
 સીદ્ધને સોવોરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 સાતમે વાત કહું છું સાચી, મોહ માયા બહુ માચી;
 કાયા છે કચીરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 આઠમે અલખ ધણી આરાધો, વિવચામાં નહિ વાગો;
 સાધન સાધોરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 નવમી કરી જીવોને નીર્જો, સ્યામ તજે ધમ શરણે;
 વેદ એમ વર્ણોરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 દસમી જ્ઞાન દીપ લમ્પ દેખો, લાખવાનું નવ લેખો;
 પ્રભુને પેખોરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 એકાદસીયે પામો આનંદા, ફોગટના છોડો દંદા;
 માવ ગોવિંદારે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 બાદસીયે શુભ દીનમાં, માધવ રાખો મનમાં;
 સુખ જન જનમાંરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.
 તેરશ વાત કહું છું તમને, પ્રીતે ભજ્ને પરમને;
 લાગે હર જમનેરે,   ભાવે રામ ભજ્ને.

અત્રદસીયેં મરે ચોરાસી, હર રાખો અવિનાસી;
 હેતે હુલ્લાસીરે, ભાવે રામ બળે.
 પુનમે મોક્ષ પદને પાવો, ગુણ નીત્ય હરિના ગાવો;
 લિયો જગ લહાવોરે, ભાવે રામ બળે.
 સત્ય કહે હંસરાજ વિચારો, ધરણીધર દીલ ધારો;
 જન્મ સુધારોરે, ભાવે રામ બળે.

પદ ૪૩ મું. રાગ સખી સાવિત્રી વૃત આજ પુરણ.

કરીયેરે એ રાગ.

પહેલું પાળો અહિંસ વૃત, જુગતે જાણીરે;
 મન વચન કરમે કોઈ, પાડો ન પ્રાણીરે.
 વૃત ખીજું તે સત્ય વિશેષ. હૃદયે રાખોરે;
 વધા કોઈ દિન વાણ, ભૂલે ન ભાખોરે.
 ત્રિજું તે આસ્તેય નેમ, ચોરી તજીયેરે;
 ભેતાં વસ્તુ પારકી આપ, દીલથી લજીયેરે.
 ચોથું નેમ અહિંસર્ય, પ્રીતે પાળોરે;
 જો મંચુન આહ પ્રકાર, મનથી ટાળોરે.
 વૃત પાંચમું ક્ષમા પ્રમાણ, દ્રઢ કરી ધારોરે;
 દુર્વચનો કરી સહન. ક્રોધ નિવારોરે.
 વૃત છઠું તે ધીરજ હેજ, તે નવ ત્યાગોરે;
 સુખ દુઃખ કરી સહન, બળને લાગોરે.
 વૃત સાતમું દયા સમાન, દીલથી શેવોરે;
 સર્વ પ્રાણીનું કરવું હીત, ભાવજ એવોરે.
 વૃત આઠમું આર્જવ નામ, અહંમતા છોડોરે;
 રહેવું મરણ સ્વભાવે સદૈવ્ય. પ્રીતિ જોડોરે.

પ્રત નવમું સુદમ અહાર, સાત્વિક જમીયેરે;
 તમો બુણી ખોરાક માંહી, કદી નવ જમીયેરે.
 રૂત દસમું તે દહનો મેલ, જળથી હરીયેરે;
 મનના સધળા દોશ, તે દૂર કરીયેરે.
 પ્રત એકાદસમું તપ, આપે આદરવુરે;
 કાયા વાણી મનથી બેશ, પાપ ન કરવુરે.
 પ્રત દ્વાસમું સુખદાય, સંતોષ રેવોરે;
 હરી આપે તેમાં હંમેશ, આનંદ બેવોરે.
 રૂત ત્રેસમું અહ્વા વિશેષ, કરવી સાચીરે;
 હરિ ગુણ માંહી હમેશ, રહેવું રાચીરે.
 પ્રત ચૌદસમું દાન મધ્યાય, દીનને આપોરે;
 સત પાત્રને આપી દાન, કષ્ટજ કાપોરે.
 રૂત પંદર હરિ પુનન, કરવું આવેરે;
 બાહિરને માનસિ બેય, જે મન દાવેરે.
 પ્રત છોડાસમું કરો શ્રવણ, સિદ્ધાંત વાણીરે;
 શ્રંથ વેદાંત કરો સાર, સુણજો ઠાનીરે.
 રૂત સતરમું મોન મહાંત, વધુ ન બોલોરે;
 ખપ જેટલા સાચા બોલ, ખાંતે બોલોરે.
 રૂત અઠારમું લાજ, વેદની કહીયેરે;
 નિંદીત કામથી દૂર વેગે રહીયેરે.
 રૂત એગણીસમું છે જપ, પાપ હરે છેરે;
 કરતાં આઠમું શબ્દ કિયાર કામ સરે છેરે.
 રૂત વીસમું જાણો હોમ, અગ્નિ પૂજોરે;
 જ્ઞાન અગ્નિયે ઇન્દ્રિયો હોમ, કરવા ગુઝોરે.
 દસ યમ અને દસ નેમ. શાસ્ત્રો આવેરે;

એને પાળે તે હંસરાજ, સંત સુહાવેર.

પદ ૪૪ સુ. રાગ યોડી.

સૌ દેવને વંદના કરું સુખકારી, સૌ દેવને વંદના કરું સુખકારી. ટેક.
 ગણેશ ધનેશ સરસ્વતી ગૌરી, પ્રભુ વિધાતા પુરારી. સૌ દેવને.
 સુરજ ચંદ્ર રીઢી સીઢી સાધક, વરૂણ તારા નિસ્તારી. સૌ દેવને.
 નવ લક્ષ ચંડી નવે કુળ નામ, ધર્મરાજ દંડ ધારી. સૌ દેવને.
 ત્રેવિંશ ક્રોડ દેવ દાનવ પીતૃ, દીર્ઘ સ્વર્ગ અધિકારી. સૌ દેવને.
 સાત વાર તિથી સતિ જાતી સીધ, કુંતા જનક દુલારી. સૌ દેવને.
 આવિત્રી સચી ગાયત્રીને ગીતા, રાંદલ નારાયણ નારી. સૌ દેવને.
 પંચ તત્વ સાત દીપ પાંડવ, વિષ્ણુ અવતાર વિચારી. સૌ દેવને.
 અડસઠ તિરથ નદીયોત્ત સાગર, સખપુરી ધામ આરી. સૌ દેવને.
 એંસી આઠ હજાર રૂપિ સુનિ આદી, ધ્રુવ પ્રેલા તપ ધારી. સૌ દેવને.
 આઠ કુળ પરવત રૂઢ એકાદસ, શાશ્વ વેદ વિચારી. સૌ દેવને.
 ત્રિરંજવી સાતેય દશે દિશાયો, નાથ ત્રિગુણ નિહારી. સૌ દેવને.
 જ્ઞેતિ શિવ આર ચૌસઠ જોગણી, આવન વીર મેઘ આરી. સૌ દેવને.
 પ્રજા રૂપ હંસરાજ અનાયર પેખી, વંદન કરે જલુ વારી. સૌ દેવને.

પદ ૪૫ સુ. રાગ આઠ.

ગુણ કરજ સરવા સુખિતને વરવા; હરિ વથ કરવા ધરે હંગેશ્વર્યાં ધ્યાન.
 અવ સિંધુ તરવા, કાળે ન કરવાં જન્મને કરવા, બળે તમે ભગવાન. ટેક.
 સત્યાસત્યનો વિવેક સમજ, દરે તમે નિરાકાર.
 જગત સર્વે શુદ્ધ જણાશે. મધ્યર સત્ય આધાર. શુભ.
 સુખ જે છે સર્ગ સૌંદર્ય સુખીનું, દેખો તે દુઃખદાય.
 અખંડ સુખને અભાનંદનું, એનો કરે ઉપાયર. શુભ.
 સત સુદ પાસે સાન લઈને, વિલવો સર્વ નિકાર;

કિતમ આસને બેસી એકાંતે, વિચારે પ્રહા વિચારે. શુભ.

મનની રાખો અહોનિશ માળા, આનંદ ધરી અપાર;

દ્રષ્ટિથી નાસિકા અમ્રજ દેખો, આહમ શબ્દ દિયારે. શુભ.

હંસરાજ એવો હાલ હોતા, તમે વશો તદાકાર;

ધ્યેય વસ્તુનું ધ્યાનજ ધરતાં, બહુશી પ્રહાકારે. શુભ.

પદ ૪૬ મું. રાગ ઉપરનો.

સખ જગવાસી છો અવિનાસી, પ્રેમે પ્રકાસી જાણો ને જરૂર;

કાટે ચોરાસી માયા જ્યાં દાસી, હેતે હુલાસી નિરખો સુંદર નુર. ટેક.

પથર કાળમાં પાવક પુરજી, ડુલની માંહે વાસ;

તલને વિશે તેજ રહ્યું જેમ એમ દિસે અવિનાશરે. સખ.

દહીની મધ્યે ઘત જેમ દેખો, અક્ષર માંહે અર્થ

બીજની માંહે પ્રજા સમાય, સૌનું છે તે સામર્થરે. સખ.

પંખાની અંદર ગુપ્ત પવન, કાંસામાં રજીકાર;

નીર અવનિ માફક નિશ્ચે, સ્વામ અને સંસારરે. સખ.

વાસુદેવનો અર્થ વિચારો, વિશ્વ બધામાં વાસ;

દૂર દૂરો નહી બીજો દેખવા, પ્રજા તમારી પાસરે. સખ.

હંસરાજ કહે પ્રગટ હરિ છે. સંસ્કારે સમજાય;

પૂરપાર્થને કરતાં પ્રીતે, માલિક ને મેળવાયરે. સખ.

પદ ૪૭ મું. કર મન ભજનનો વેષારજી એ રાગ.

કર જીવ આતમની ઓળખાણ, જમ આ સરવે જુડો જાણ;

કર મન આતમની ઓળખાણજી. ટેક.

રથુજ દેહ તે તારો નહી બાઈ, પંચલુત પરમાણુજી;

તે તો બહુધોરે તેત્રીશ તત્વે, જડ પરીણામાં જાણ. કર જીવ.

સુદમ દેહ તે નહિરે સાક્ષી. વામના વખાણજી.

જવન, જોવો તત્વ સતર એમાં હુપણાં નવ આણુજી કર જીવ.
 કારણ દેહ તે ત્રીજો કહીયો, એમાં છે અચાનજી.
 આઠ તત્વ છેરે એમાં, દ્રષ્ટા નહીં નિર્વાણુજી કર જીવ.
 હંસરાજ કહે ચોથો દેહ તે, મહા કારણ માનજી;
 તુર્યાતિત છે રૂપ તારું, પ્રેમે કર્મ પીછાણુજી કર જીવ.

પદ ૪૮ મું. રાગ ગરબી.

પ્રાણી મજી હ્યોરેનીશ દીન રજીછોડ નામને:

એથી પામશો વેકુંઠ ધામરે, પ્રાણી મજી હ્યો.....ટેક.

દીલ વિશે દયા શુદ્ધ પારખેરે;

તન્ને મોહ મમતા ક્રોધ કામનેરે પ્રાણી.

દેહ જુદી છે જાણી હ્યો પ્રાણીયારે;

તેથી કોડો સંધરવા કામનેરે. પ્રાણી.

સ્વાસ્થ્ય સુધી સગાઈ છે સર્વનેરે;

મોહ લાગ્યો છે દુનિયા તમામનેરે. પ્રાણી.

વ્યારે કાળ અચાનક આવશેરે;

ત્યારે કૈવાશે નહીં ધન કામનેરે. પ્રાણી.

અલ્પ સુખ સંસારનું ઓળખેરે;

મત્ત દીલથી સંભારે સુંદર સ્વામનેરે. પ્રાણી.

પુનમે પુનમે કાકાર વિશે જાવનેરે;

સદા ગાવો ગોવિંદ ગુણ કામનેરે. પ્રાણી.

હંસરાજ કહે છે વાત હીતનીરે;

ગળા સ્થીર પ્રાણી રો રામનેરે. પ્રાણી.

પદ ૪૯ મું. રાગ ઉપરનો.

અડિત અરધરાંતી મત્ત જાણીયેરે, એને બહોમાં પેલો પ્રમાણીયેરે ટેક.

જેણે દેહ ધર્યો બજનમાં માળવોરે,	
તળ્યો પલ્લમાં બાણુ લક્ષ માળવોરે	ભક્તિ.
તણ દીધી સુંદર નારી પિંગળારે;	
સર્વ કુટુંબ સમાં કીધાં વેગળારે.	ભક્તિ.
ધન માલને સાહજી પરહરિરે,	
રોતી મેલી જેણે કૃષ્ણ કુંવરીરે.	ભક્તિ.
ફનીયાં જુદી એનું એણે ભાગ્યુરે,	
એથી આસન તો વન વિશે વાળીયુરે.	ભક્તિ.
સુખ સકળ સંસારનું ત્યાગીયુરે	
જેને વચન શુરનું ખડ લાગીયુરે.	ભક્તિ.
ધ્યાન લાગ્યું પ્રેમે હરિ નામમાંરે,	
એક ધર્યો નહી શિત ધામમાંરે.	ભક્તિ.
હંસરાજ હરિથી તાર મેળવોરે,	
પ્રથમ જેવા હૃદયને જેળવોરે.	ભક્તિ.

પદ ૫૦ મું. રાગ પ્રભાતી.

આપોરે રત્ન જનુની મુઠતે, ધીરજ દીક્ષમાં ધારી;	
મારા પીતાએ જવાની વનમાં, આજા કરી સુખકારી.	રેક.
ર.જયરે દેતાં વન કેમ આપીયું, એવડો વાંક શો આપોરે;	આપોરે,
ભરમાવ્યા કેણેરે જીવને, દાવ કેતો દાગ્યો.	
રાજરે પાસે એ વર માગીયાં, મારી કેકે માયે;	આપોરે.
ગરોરે ભરત એણે ગાદાયે, રામ વનમાં જાયે.	
કામ ધણું છે મારે વનમાંરે, જ્યાંરે છે મુનીરાજ;	આપોરે.
તમારી કૃપાથી ચાહ વરસે, પાછો આવીશ હું આંધ.	
હંપાય એવોરે તમે કરજ્યો. રાજ પ્રજા રહે રાજ;	આપોરે.
દીયોરે રમ્મને આશિષ મુજને, મેહેર કરીને માતામ.	આપોરે.

કાંઈરે વચન ત્યારે કૌસલ્યા, જય શાઓ પુત્ર તમારી;
હંસરાજના સ્વામી આવી વેગથી, લેજો ખખર હમારી.

આપોરે.

પદ પર મું. રાગ ઉપરનો.

માનીરે વચન સતી માહરં, તમે અયોધ્યામાં રહોને;
સામુ સસરાની કરી ચાકરી, બહો ભારો કાંઈ ઘોને.
વનમાંરે છે બહુ વાંદરા, દેખીતાં બચકારો;
જોનેરે દેખી ડરે શુરવીર, તમને લાગશે ડર ભારી.
નદીરે નાળાં બહુ મારજે, કાંટા ધણા દુઃખદાર્ઠ;
ખાવાને વનફળ એક વખત, તે પણ સમે મળે નાંધ.
ઝાડને તળે પથારી સુંદરી, કરવી પડે ડાબ કરી;
મોટારે રાક્ષસ માણસ મારનાર, જ્યાં છે જનાવર ઝેરી.
દુઃખરેદાયક છે બહુ હુંગરા, વાધ વડે જેમાં રહે છે;
ભમેરે ધણાં બીલ ભામની, જય તેને હુંટી લે છે.
કપ્પરે ધણું છે જ્યાં કામની, ધરે રહેા તો સાર;
હંસરાજનો સ્વામી કરે જાનકી, ત્યાં નથી કામ તમારં.

ટેક.

માનીરે.

માનીરે.

માનીરે.

માનીરે.

માનીરે.

પદ પર મું. રાગ ઉપરનો.

હું સ્વામીરે ચરણ એક માહરી કૃપા કરી દીલ ધરીયે;
દાનરે દાસીને લઈ સાથમાં દુઃખ વિજેગનું હરીયે.
વનરે અયોધ્યા નાથ માહરં, હુંગરા મેદીયું મોઝી;
બગીચા મગીશ પ્રભુ ઝાડીને, ઓરડો ઓગરી પર્ણકુટી.
સમરે સાસુરે રૂપિ પત્નિ, સજ્જન બીલડાં મહારં;
અમૃત જેવાં ફળ ફુલ લાગશે, દેખી ચરણ તમારં.
ડાબ તણારે પથારીયું, ગણીશ પલંગ સરીખી;
શેવા કરી ન્ધુનાથ આપતી, હું તો રહીશ મન હરખી.

ટેક.

સ્વામી.

સ્વામી.

સ્વામી.

વાધ વર બીલને વાંદરાં, તે તો કરે શું મુને સ્વામી;
ત્રણ લોકમાં તમ સમ ત્રીકમા, નથી કોઈ અધિક બહુનામી.

સ્વામી.

૫૬ ૫૩ મું. રાગ ઉપરનો.

વનરે જાતાં પ્રભુને જાણીયા આવ્યા લક્ષ્મણ ધાધ;

વનરે.

હાથરે જોડયા હરિ આમળે, જોડ્યા રઘુકુળ રાખે.

આગરે માની લક્ષ્મણ માહરી, આપ રાજ્યમાં રહીયે;

વનરે.

પીતા માતા પ્રજા પુરને, દુઃખ પડવા ન દહ્યે.

તમને લઈ જો હું સાથમાં, ભરતજી આવ્યા નથી જીવને;

વનરે.

પ્રભરે કુટુંબી સર્વે આપણા, દુઃખીમાં થાય સો જનરે.

માતરે પિતા બંધુ માહરા, સાચા રઘુપતિ સ્યામ;

વનરે.

સરવે ના તો છે પ્રભુ આપથી; કોઈનું નથી મારે કામ.

હું રે શેવક તમે સ્યામ છો, લક્ષ્મણ કહે અકળાઈ;

વનરે.

ત્યાગો તો જોર નથી ત્રીકમા, પડ્યા ચરણની માંઈ.

આગરે રજા જઈ માતની, જોડ્યા રઘુકુળ નાથ;

વનરે.

હંસરાજનો સ્વામી કહે હરખમી, ચાલો અમારી સાથ.

૫૬ ૫૪ મું. રાગ ઉપરનો.

આમરે કિસાસે બળે રામને, સમય ખાલી ન જોવો;

રે.

વહેતા પુરની પેઠે જાય છે આયુષ અમુલ્ય જોવો.

ગોંધીરે મળી છે દેહ મનુષ્યની, તે તો જીલી નવ જાણો;

આસરે.

હરિરે બળન વિના દિલમાં, પછી બહુ પરતાશો.

પ્રભાતે જીતેરે પ્રીતથી, નિર્મળ નિસ્થી નહાવો;

આસરે.

નીત્ય કર્મ કરી આપણું, ગુણ ગોવિંદના આવો.

વાણીરે તજે તમે જુદી, એ છે અતિ દુઃખદાઈ;

આસરે.

જામેરે મરે નહીં દુનિવ ગામની, મમળે મનડાની માંઈ.

મહિમા મોટો છે રામ નામનો, મુનિ નિશદીન ગાવે;
શિવારે જપી નામ સહજને, પછીથી અનાજ પાવે.
હંસરાજ કહે બાઈ સાંભળો, વાતે કહું છું સાચી;
નિશદીન ચિત્ત એક રાખી, રહેને બજનમાં રાચી.

શ્વાસરે.

શ્વાસરે.

પદ પપ મું. રાગ પ્રભાત.

હે શિવ શિવ જપુ સદા, વસી હીમ ગીરમાં;
પ્રભાતે ઉઠીને પ્રીતે, નાઉ ગંગ નીરમાં.
ગંગા તણા નીરથી, નવરાયું આપને;
પુજા કરી હિન્નવલ મને. હર ત્રિવિધ તાપને.
ધ્યાન તારું ધરું ધીરથી, એરી ઉત્તમ આસને;
શ્વાસ ઉઠાસે કરી અઠંગપા, ટાંગુ જમના ત્રાસને.
યોગ નીદ્રામાં મુજને, ધસે હરણુ નીતરે;
હર ન રાખે દીલ વિશે, જાણે મુજને બીંતરે.
કૃપા ત્રિંધુ કરી કરુણા. ભૂપ કહે ભરત હરી;
હંસરાજના સ્વામી આપીએ દીવસ મુખમય હે હરી.

હે શિવ.

હે શિવ.

હે શિવ.

હે શિવ.

હે શિવ.

પદ પક મું. થાગ ભજન.

સેવકનો શુદ્ધ ભાવજ જાણી, વેલા આપો વજરાઈ;
પ્રસાદ લાખ આપો પ્રસાદી, દીન અંધુ મુખગાઈ.
ગરમ નીર કયું છે ગોત્રીંદ. નાથ લીચોને નાથ;
યોગ પ્રકારે પુજા સમર્પુ, વાલા લહુ વધાઈ.
કેશર ગલાલ અખીલ કુમકુમ, ચોક પુર્યા ચતુરાઈ;
દયન થાગ મનાહર કેશવ, રતન બડીત રઘુનાઈ.
પાક પુરીને દુધપાક પ્રીતમ. મેવા દાક્ષ મીઠાઈ;
રાક ગળ્યા છે અતી સ્વાદાઈ; તળીયા પાપડ તેલ તપાઈ.

ટેક.

સેવક.

સેવક.

સેવક.

સુમધી ભાત થયો છે, સુંદર, દાળમાં નથી જુલ દરસાધ;	
અથાણું બહુ સુધયું છે ઉત્તમ, એ પીરસુ ઉમંગાધ.	સેવક.
દહીં માખણને કઢીયલ દુધજ, દઉં સાકર દલાધ;	
રતોવણુ ઝારી ભરી જળ સીતળ, આચમન કરો અધાધ.	સેવક.
લવીંગ સોપારી એલચી લાલન, ખીડાં ધર્યાં બનાધ;	
પલંગ હેમનો હીરની પાટી, ત્રીકમ રેશમ તણી તળાધ.	સેવક.
અંનપોહણુ કરીએ ઇશ્વર, છાંતીલા હેતે સેજ ખીછાધ;	
પંખો તાણું પ્રભુજ પ્રેમે, ચરણકમળ ચીત ચાધ.	સેવક.
કંપા દાસ પર પુરણ કીધી, હરી આઘ્યા હરખાધ;	
હંસરાજ કહે હેતેથી હરજી, મોહન વસો મનમાંધ.	સેવક.

૫૬ ૫૬ મું.

કરન કરન કરન કહું, સભાને જય કરન;	
સચીદાનંદ સરવને, પ્રભુ રાખજોજ પ્રસ્ન.	ટેક.
સંત પુરોએ આવી સભામાં, વદીયા શુભ વિચાર;	
શ્રવણુ મનન કરતાં સુખે, પોચાશે બવ પાર.	કરન.
હરીજન આપ પધાર્યા હેતે, અતી થયો આનંદ;	
કરન ચંદ્રનું કીરતન કરતાં, દુર થાય છે દુઃખ દંદ.	કરન.
આવો ઉત્સવ કરો અહોનીશ, સર્વ મંળી સજ્જન;	
વાતોમાંહી ખોવો નહી વખ્ત, ભાવે કરો ભજન.	કરન.
હંસરાજ કહે ભજતાં હરીને, જન્મ મરણ બે જાય;	
સર્વ પ્રેમથી ખોસો સાથે, રામકરન રઘુરાય.	કરન.

છતી ૫૧ પાવની સંપૂર્ણ.

જ્યોતિષ વિચાર.

દિવસનાં ચોધડીયાં.

અખાં આદિત્ય ઉદ્દેગ, શુક્રવાર ચળ સમજો, લાભ થકી ખુબ લેખ
સોમ અમૃતહી સુચુજો, કાળ શની કહેવાય, પઠીયે ગુરુ શુભ પ્રીતે,
બોમે રાગ બજાય, અખાં ઉદ્દેગ આદીતે. ૧.

રાત્રીનાં ચોધડીયાં.

દીનકરે શુભ દેખ, ગુરુયે અમૃત ગણીયે, સોમવાર ચળ સમજત,
બ્રહ્મયે રોગજ બણીયે, મંગળ કાળ મથત, લાભ સનિશ્ચર લેખો,
ખુબ ઉદ્દેગ અદત, દીનકરે શુભ દેખો. ૨.

દિશા કાળ વિચાર સવૈયા.

રવિવારહી કાળ રહાવત ઉત્તર વાઘ્ય વિશે ચંદ્રવાર વિચારોઃ
બોમ કદાવત પશ્ચિમમેં ત્યમ, ખુધતણે દિન નેશત ધારો.
ગુરુવાર તે દક્ષિણ કાળ ગણાવત, અગ્નિ વિશે બ્રહ્મ છે નિરધારો;
પુર્વ દિશા શનિ કહેવત પાંડત, નાંહી પ્રશાનમે કાળ પ્રચારો. ૩
જે દિશામાં કાળ હોય ત્યાં જજુ' હોય તેા નીચેની
ધરીયો તણને જવાય દોહા.

૮	૩	૬	૧	૪	૭	૨
વસુ સંધા રતુ	ચંદ્રમા,	વેદ મુની	દ્રમ ધાર;			
રતીથી અનુક્રમ	ધરી તણ,	કાળ દોષ નિવાર.				૪

અનુક્રમે ચોધડીયાં સમજવાં જેમ કે રતીવારને દીવસે પહેલું
ઉદ્દેગ ખીચું ચળ વીઝેરે.

ચામાર્ધ ચોધડીયાની સમજુતી ઢાહા.

૪ ૭ ૨ ૫ ૮ ૩ ૬
વેદ મુની અને અમન સર, વસુ સંધ્યા રસ જાણુ;
સ્વીથી ચામાર્ધ અનુક્રમે, ચોધડીયાં પઢિમાણુ.

દિશા શુળ ઢાહા.

પૂર્વ શોભ શનીવાર શુળ, દક્ષિણ દીશ ગુરુ દેખ;
પુષ મંગળ દિત્તર વળી, પશ્ચિમ બ્રહ્મ સ્વી પેખ. ૫

જોગણુ ધર ઢાહા.

એકમ નૌમે પુર્વમાં, ઉત્તર દસમી ખીજ;
બારસ ચોથ નૈરત્ય ગણો, અગ્નિ એકાદશી ત્રીજ. ૬
દક્ષિણ ત્રયોદશી પંચમી, જાણે છે સૌ કામ;
પશ્ચિમમાં છઠ ચૌદસે, જોગણીનું ધર હોમ. ૭
સાતમ પુનમ વાવ્યમાં જોગણીનું ધર ધાર;
ઠશાન આવસ આઠમે, સત્ય વાત નિરધાર. ૮
શુકલ કૃષ્ણ પક્ષનો, તેમાં નહી કંઈ બેદ;
સનમુખ શુભમે જોગણી, ઉપજાવે છે ખેદ. ૯
જો હોય કાર્ય અચુક તો, ગમન કરો એ પોર;
જુવા વિશે પ્રશ્ન જોગણી, આપે આનંદ ઔર. ૧૦

નક્ષત્ર જોવાનો વિચાર ચોપાઈ.

ચૈતરથી જો ગયા હોય માસ, જમણા કરી હ્યોં તેજ હુલાસ;
અધુરા માસના દિવસ આણો, તે દિન નક્ષત્ર તેજ પ્રમાણો. ૧૧
ઢાહા. ચાલુ માસના દિવસ ગણો, તેમાં ભેજો તેર;

માસ નામથી ગણો નક્ષત્ર, તેમાં ફારન ફેર. ૧૨
નક્ષત્ર ઉપરથી ચંદ્ર જોઈ નામ પાડવાનો વિચાર ઢાહા.

અશ્વની ભરણી પોર કૃતિકા, ચંદ્ર મેષના હોય;
અ, લ, ઈ, અક્ષર તેડના. ધામ પુર્વમાં જોય. ૧૩

- ત્રણ પોર કૃતીકા રોહણી, મૃગશરના જે જામ; ૧૪
ખા, વ, ઉ, વણે વરખ છે, દક્ષિણ દીશે ધામ.
- જે પોર મૃગશીર આદ્રા, પુનર્વસુ ત્રણ પોર; ૧૫
કા, છા, ધા, મૈથુન કહો, પશ્ચિમ દિશ છે ઠોર.
- પુનર્વસુનો એક પોર, પખ અસ્ત્રેષા જાણ; ૧૬
ડા, હા, કરક ચંદ્ર ગણે, ઉત્તરમાં ધર માણ.
- મયા પુર્વા ફાલગુન, ઉત્તરાશા. એક પાય; ૧૭
સિંહ ચંદ્ર મા, ઠા, વરણ, જુવન પુર્વમાં ભામ.
- ઉત્તરાશા ત્રણ જામ ગણ, હસ્ત ચિત્રા જે જામ; ૧૮
ખા, ર, જુ, કન્યા ચંદ્ર છે, તેનું દક્ષિણ ધામ.
- અર્ધ ચીતરા સ્વાતી અવ, પાવ ત્રણ વિશાખ; ૧૯
ચંદ્ર તુલા રા, તા, વણ, મહ પશ્ચિમમાં ભાખ.
- વદ એક પોર વિશાખનો, અનુરાધા ને જ્યેષ્ઠ; ૨૦
ના, ચા, વૃશ્ચિક શામ છે, ધર ઉત્તરમાં શ્રેષ્ઠ.
- મુળ પુરવાષાદા વળી, ઉત્તરાષાદ એક જામ; ૨૧
ભા, ધા, ફા, ઢા, વર્ણ છે ધન્ય પુરવમાં ધામ.
- ત્રણ પાય ઉત્તરાષાદના, શ્રવણ ધનિષ્ઠા આધ; ૨૨
ખા, જા, મકર ચંદ્ર શુભ, દક્ષિણ જુવન સાધ.
- અર્ધ ધનિષ્ઠ સત તારિકા, પુર્વ ભાદ્ર ત્રણ પેર; ૨૩
કુંભ ચંદ્ર ગો, શા, કહો, પશ્ચિમ દિશાયે પેર.
- પુર્વાભાદ્રપદ એક પોર, ઉત્તરા રેવતી હોય; ૨૪
દા, ચા, જા, આ, મીન છે, ચંદ્ર ઉત્તરમાં જ્યેષ્ઠ.
- જન્મ સમયના નક્ષત્રને, દેખી લીયો સુખન; ૨૫
વર્ણ વિશેષી નામ ધરો. તેમાં ભેદ ન માન.

જેનો જન્મજ મુળમાં, મુળો મુળી માન;
 જેટ હોયે જન્મ તો, જેટો જેટી જાણ. ૨૬
 સનમુખ ચંદર જાણ દે, દક્ષિણમાં સુખદાય;
 વામે કષ્ટ પ્રત્યુ પૃથ્વાં, તેમાં ગામ ન જાય. ૨૭

શશીના ગુરુ દોહા.

રવિ સીંહે શોભે કરક, મંગળ વૈશિક મેષ;
 બુધ મૈથુન કન્યા વદો, હે એ ગુરુ હમેશ. ૨૮
 ગુરુ ધનને મીનના, શુકર વરમે પુષ;
 શનિ મકર કુંભના, ગુરુ એજ અશુભ. ૨૯

આકાશ પાતાળ ચંદ્રમાના સ્થાન કહેવા.

મેષ વરખ મિથુન અરણ્યમાં, કર્ક કન્યા સિંહ ગામ રહાવે;
 કહે હંસરાજ વૈશિક પુષ્તા ધન, ચંદ્રનું જ્ઞાન આકાશ ખતાવે.
 મકર કુંભને મીન પતાલમાં, ગામ ગયે વન દુઃખ ઉપાવે;
 ગામ સુખ ધન જાણ આકાશમાં, ભોમી તલ ધન નાશ કરાવે. ૩૦

અથ સિદ્ધિ અમૃત સિદ્ધિ પ્રત્યુ વમખંટ જોવાની વિગત.

મુળ હસ્ત અનુરાધ મધા, રવિવાર જો હોય;
 સિદ્ધિ પિપ્પુલ સિદ્ધિ પ્રત્યુ યોગ, વમખંટ અનુક્રમ જોય. ૩૧

સોમ શ્રવણ શ્રમસીર ગણ, કિતરાપાઠ વીજાખ;
 હે.યે કતીકા જેટલી, પુર્વ જોય ત્યાં જાંખ. ૩૨

મંગળ કિતરા ફાલગુની, અશ્વનીને સત તાર;
 નીચે આર્દ્રા નક્ષત્રી, પ્રથમ યોગ ત્યાં ધાર. ૩૩

બુધ કતીકા અનુરાધ કહી, અશ્વનીને મૂળ;
 સીધી અમૃત સીધી શુભ છે, મૃત્યુ વમ દુઃખ કૂળ. ૩૪

ગુરુ પનર વખ વખ જો શ્રમસીર કતીકા જાણ;

શુભમાં શુભ કામજ કરો, અશુભે છે દુઃખ ખાણું. ૩૫
 શુકર પુરવા ફાલગુની, રેવતી અસલેખા હોય;
 હંસરાજ રોહણ સહીત, જોમ પુર્વનો જોય. ૩૬
 શની સ્વાતીને રોહણી, હસ્ત નક્ષત્ર જે વાર;
 લગ્ન જન્મ વીદેશ ગમન મૃત્યુ યમમાં નહીં સાર. ૩૭

નક્ષત્રનાં વાહન જોવાનો વિચાર દાહા.

જે દી બદલે મહા નક્ષત્ર, ત્યાંથી ગણતે જાય;
 તે દીનના દીન નક્ષત્ર લગ, સંખ્યાને ચીત ચાય. ૩૮
 થાયે સંખ્યા જેટલી, તેને નવથી બાગ્ય;
 વધે સંખ્યા શેશ જે, જેતીપને મતરાગ્ય. ૩૯
 એક વધે તો અશ્વ ગણ, જંબુક જેથી જાણ;
 મેડક ત્રણ પંચ મેર જાણ. ચાર ઘેટા પ્રમાણ ૪૦
 સાત મહીશ ખટ ઉંદરા, ગર્ધવ આઠમા ધાર;
 નવે વધે તો દીરઘ સદા, વાહન બેઠ વીચાર. ૪૧

અથ પનોતીના પાયા જોવાનો વીચાર.

નીજ રાશીથી આઠમો, વળી ચોથો શની હોય;
 નાની પનોતી હોય છે, કહું જેતીપ મત જોય. ૪૨
 દ્વાદશ શનીએ સીરપરે, પ્રથમ શનીએ ઉર;
 ખીજે પનોતી પંચ વીશે સાડસતી અતી કુર. ૪૩
 શની બદલે જે દીનમાં, ચંદ્ર રાશીનો દેખ;
 નીજથી ચંદ્ર હોય જેટલે, પાપ શુભાશુભ પેખ. ૪૪
 રૂપ નવ પંચ ખાવીશે, એક હો અગીયાર રેહેમ;
 તામ્ર સાત દશ ત્રણમાં, ખીજ લોહ નહીં ખેમ. ૪૫

સારા ખોટા ગ્રહનો વિચાર.

સારા ખુરા મહ તણી, રીતી કહી ખતાય;
 હંસરાજ નીજ રાશીથી, ગણતી બેઠ ગણાય. ૪૬
 ત્રણ ચારને એક કહી, શુભ સૂર્ય સમઝાય;
 ધન જસ માન કામ સિદ્ધિ, સુખ પ્રજા પુન્ય સદાય. ૪૭
 એક ત્રણ છઃ સાત ગણુ, એકાદશ શુભ સાર;
 ચંદ્ર એટલા સુખદાય છે, પંડીત કરો વિચાર. ૪૮
 બે પાંચ અને નવ કહો, ચંદ્ર શિતમાં સુખકાર;
 ચાર આઠ ખટ શ્રેષ્ઠ છે, કર્મ પક્ષમાં ધાર. ૪૯
 ત્રણ છઃ અઘ્યાર ગણુ, શુભ મંગળ તે સોય;
 ખીજા સરવ દુઃખદાય છે, જાણો ખુદિ જન જોય. ૫૦
 ત્રણ ચાર અને આઠ છ, દસ તેમાં અઘ્યાર;
 એટલા ખુદને શ્રેષ્ઠ ગણો ખીજા નેષ્ટ વીચાર. ૫૧
 બે પાંચને સાત નવ, સુર ગુર અઘ્યાર શ્રેષ્ઠ;
 ખીજા કહે હંસરાજ કરી, સમજી લેજો નેષ્ટ. ૫૨
 એક બે વળી ત્રણ ગણો, પાંચ આઠ લે ધાર;
 બાર એકાદસ શુક્ર શુભ. ખીજા કનીષ્ઠ વીચાર. ૫૩
 ત્રણ છઃ અઘ્યાર દસ, શરી શુભ એ જાણુ;
 ખીજા સર્વે નેષ્ટ છે, ઉપજાવત દુઃખ ખાણુ. ૫૪
 એક ત્રણ છઃ નવ ગણો, દસ એકાદસ જોય;
 એટલા રાહુ શ્રેષ્ઠ છે, ખીજા પીડા કર હોય. ૫૫
 રાહુ કેતુ ફળ વીશે સમજી બીજો સમાન;
 રાહુથી ધર સાતમુ, કેતુનું ધર માન. ૫૬
 રવી માસ એક રાસીપર, દીન સવા બે ચંદ્ર;
 મંગળ તે દોઢ માસ છે, ખુદ એક માસ કવીંદ. ૫૭
 ગુર ત્રીયોદસ માસ ગણો, શક્ર એક માસ વીચાર;

મીસ માસ રેવે સની, રાકુ માસ અઢાર. ૫૮
 ફેલુ અઢારજ માસ કહો, ભોગત બારે રાસ;
 હંસરાજ મંથ દેખીને, વદીયો ગૃહ વિલાસ. ૫૯

દીન દશા જોવાની રીત ઠાઠા.

દીન દશાની રીતીનો, કહું છું બેદ બતાવ;
 હંસરાજ જોતીસથી, સરવ બાત સમજાવ. ૬૦
 સુર્ય હોય જોહી રાસીનો, તેને દી વીસ પર્યંત;
 દશા સુર્યની હોય છે, કવી જોતીસ કહંત. ૬૧
 ફેરથી ત્રીજા સુર્યના, દીવસ થાય દસ ગત;
 ત્યાં સુધી દશા ચંદ્રની, દીન પચાસ ભોગંત. ૬૨
 વંજી ચોથા સુર્ય તથા, વીતી જાય દિન આઠ;
 ત્યાં સુધી દશા ભોમની, ભોગવે દીન વીસ આઠ. ૬૩
 નીજથી છઠા સુર્યના, વીતી જાય દીન ચાર;
 પુષ્પ દશા દીન છપનની, ભોમે સુખ બંડાર. ૬૪
 જ્યારે સાતમા સુર્યના, દીવસ દસ ગત થાય;
 સની દશા ત્યાં સુધીમાં, દીન છત્રીશ કહેવાય. ૬૫
 નવમા સુર્યના આઠ દી, જાયે વીતી કવીસ;
 દીન અઠાવન ગુરુ દશા, કહે છે તે જોતીસ. ૬૬
 દસમા સુર્યના આપથી, વીસ દીન જાય વીત;
 તે જોતાળીસ દીવસ લગ, ભોમે રાકુ ખચીત. ૬૭
 દસમા સુર્યના દીવસ દસ, અગ્યારહ બારહ સોત;
 દીન સીતેરની શુક દશા, ભોમે કરન ઉદોત. ૬૮
 એક એક રાસી ઉપરે, રવી રહે એક માસ;
 પ્રતી મનુષ્યની રાસીથી એક જે ગણે કુલાસ. ૬૯

રવી હોય જે રાસીનો, તે સંકાંતી જાણુ;
અંદ્ર યુધ્ધ કરે શુદ્ધ શુભ, ખીજા મંદ પ્રમાણુ. ૭૦

રાસીઓની જાતી વિચાર દોહા.

કર્ક વૃશ્ચિક મીન બ્રહ્મ છે, ક્ષત્રી મેષ સીંહ ધન્ય;
વૈશ્ય વરખ કન્યા મકર, શુદ્ધ તુલા કુંભ મીથુન. ૭૧

મેષ વરખ વૃશ્ચિક સીંહ, પશુ વનચર પ્રમાણુ;
મીથુન તુલા કન્યાજ ધન, કુંભ મનુષ્ય છે જાણુ. ૭૨

મકર કર્ક મીન ગણુ, તે જળચર સમજાય;
શુભ મેળાપે સુખ વધે, પશવાદી દુઃખદાય. ૭૩

રાસીઓને સામસામી લેણું બેવાના વીચાર.

સમ પ્રીતી ખટ અષ્ટમુ, ખીજું બેયા બાર;
સારાં ખોટાં નવ પંચકાં, કર્ક ભેદ વીસ્તાર. ૭૪

એક સાતમાં પ્રીતી સમ, જેને આહે દેવ;
હંસરાજ સુખદાય છે, તેમાં નહી કાંઈ ભેવ. ૭૫

બેય નામ એક રાસીપર, અને સાત સાત હોય;
તેને સમ પ્રીતી કહે, જોતીશ ગ્રંથમાં જોય. ૭૬

મીન સીંહ તુલા વરખ, મીથુન મકર જાણુ;
વૃશ્ચિક મેષ તે શ્રેષ્ઠ છે, સડા અષ્ટમુ માન. ૭૭

સારૂ ખીયાબાર દોહા.

મીન મેષ કુંભ મકરને, વરખ મીથુન વીચાર;
વૃશ્ચિક ધન્ય કન્યા તુલા, શ્રેષ્ઠ કરક સીંહ ધાર. ૭૮

અથ નવ પંચક.

મેષ સીંહ કન્યા વરખ, મીથુન તુલા જાણુ;
કર્ક વૃશ્ચિક સીંહ ધન્ય ગણો, તુલા કુંભ પ્રમાણુ. ૭૯

- ધન્ય મેળને વેરખ મકર, મીન કરક સમજાય; ૮૦
 નવ પંચક એ મધ્યમ છે, પ્રીતી સમાન કેવાય.
 સમ પ્રીતી દસ ચારમાં, તેમાં નહી કાંઈ દુઃખ; ૮૧
 હંસરાજ જોતીશ મતે, સદા રહતહે સુખ.
ચંદ્ર વાર તીથી માસ પોર ધાતીક વિચાર.
 કાર્તિક છઠ એકાદસી, એકમ મધ્યા રવીવાર; ૮૨
 પ્રથમ પોર ચંદ્ર પ્રથમનો, મેળને ધાતીક ધાર.
 માગશર પુનમ પંચમી, દસમી હસ્ત ચની જાણુ; ૮૩
 એથો પોર ચંદ્ર પાંચમો, વૃશભ ધાતકી માન.
 ખીજ ખારસ સાતમ વદાં, ચાત અશાઢજ ચંદ્ર; ૮૪
 પ્રથમ ચંદ્ર ત્રીજો પહર, મીથુન રાશીને મંદ.
 પોશ ખારસ ખીજ સપ્તમી, અનુરાધા બુધવાર; ૮૫
 પોર પેસો ખીજે ચંદર, કર્ક રાશી દુઃખકાર.
 ત્રીજ આઠમ ત્રીયોદસી; જોઈ માસ શની શ્રુગ; ૮૬
 મુખ્ય જમ ચંદર છડો, સીંહ રાશી દુઃખકૂળ.
 પુનમ દશમને પંચમી, શ્રવણ બાદ ચનીવાર; ૮૭
 દસસો ચંદ્ર પેસો પહર, કન્યાને કાયકાર.
 એથ નામ ચૌદશ ગણો, માધ ગુરુ સત તાર; ૮૮
 પોર એથો ચંદર ત્રીજે, ધાતકી વૃશા ધાર.
 એકમ છઠ એકાદસી, શુક્રવાર ચંદ્ર સાત; ૮૯
 આસો મુખ્ય પોર રેવતી, વૃશ્ચિકને એ ધાત.
 તીથી તેરથ ત્રીજ અષ્ટમી, ચાર ચંદ્ર એક જમ; ૯૦
 શ્રાવણ બરણી શુક તે, ધન્ય રાસી દુખધામ.
 નામ એથ પુની ચત્વરસી, કુજ રોહણ વૈશાખ; ૯૧
 એથો પોર ચંદ્ર આઠમો, મકર ધાતકી માખ.

ખુર ત્રીજા આઠમ તેરમ, ચૈતર માસ પોર ત્રીન;
 આઠદ્રા ચંદ્ર અગ્યારમો, કરત કુંભને છીન. ૬૨
 દસમ પુનમ તીથી પંચમી, અશ્વમેષા અગ્યાર;
 ચાર પોર ફાગણ મીનને, ધાતીક ચંદ્ર ખાર. ૬૩
 માસ તીથી નક્ષત્ર વળી, વાર ચંદ્ર અને જામ;
 હંસરાજ ભેદ તે તણે, કીધો પ્રમદ તમામ. ૬૪
 એ સખ ધાતીક મંદ છે, તેમાં અતી મંદ ચંદ;
 નીચે ચંદ બચાવીને, કરીએ કાળ કરીંદ. ૬૫
 અખ કહુ નારી વરગને, ધાતીક ચંદ્ર બતાય;
 હંસ કવી મેષ રાસીથી, અનુક્રમે સમજાય. ૬૬
 એક આઠ સાત નવ છ, ત્રણ ચાર એ દસ;
 અગીયાર પાંચબારત્રીય જાતને, ધાતીક ચંદ્ર કવીંસ. ૬૭

ચંદ્ર જોવાનો વીચાર.

ચંદ્ર એક દીશા વીશે, રહે સવાદોઅ દીન;
 તે સવાળે દીવસમાં, આઠ દીશા ફેરે પ્રવીન. ૬૮
 સતર ધડી દીશી પુર્વમાં, પનર અગ્ની માન;
 ધડી અગીયાર દક્ષીણે, સોળક નેરત જાન. ૬૯
 અઠાર ધડી પશ્ચિમમાં, જોગણી વાયુ આણ;
 ધડી પનર ઉત્તરમાં, ચૌદ ધડી ધ્યાન. ૧૦૦
 ચંદ્ર જાન ને દીશા વીશે, દીવસ સવાળે હોમ;
 તે દીશીથી જામણી તરફ, ફેરે અનુક્રમ જોમ. ૧૦૧
 જાન દીશા ધડી જોગવી, ફેરે જામણી ફેર;
 સહ દશાએ ફરી ફરી, પછાથી બહારે ઠેર. ૧૦૨

શુદ્ધ જોવાની રીત.

અંત પોર રાત્રી તણો, દીનો પેલો જામ;
 સુરજ રહે છે પુર્વમાં, ફરી દક્ષીણ એ જામ. ૧૦૩
 દીવસનો છેલ્લો પોહોર, આદીત રાત્રીનો જામ;
 પશ્ચિમ દીશામાં જાણીએ, ત્યાં લગી સુરજ ધામ. ૧૦૪
 વળી વીચારો રાત્રીનો, ખીજો ત્રીજો જામ;
 સુર્ય ધાન ઉતર દીશે, કહે છે કવી તમામ. ૧૦૫
 વીદેશ ગમનના સમયમાં, શ્રેષ્ઠ જમણો વાંમ;
 કરત પ્રવેશ કોઇ ઠામજા, અગ્રપ્રષ્ઠ અબીરમ. ૧૦૬

રાહુ જોવાનો વીચાર.

રાહુ એક દીશા વીશે, દોઢ કલાકજ નાણ;
 દીવસ અને રાત્રી તણી, રીતી એક પ્રમાણ. ૧૦૭
 પુર્વ વાજ્ય દક્ષીણ કહેા, ઈશાન પશ્ચિમ જોય;
 અગ્ની ઉત્તર નૈરત ગણો, ધાન રાહુ ક્રમ હોય. ૧૦૮
 ગામ જવાના સમયમાં, છે શુભ જમણો રાહ;
 પાછળ તે સુખદાય છે, કરત પંડીત સરાહ. ૧૦૯

શુકન વીધી.

જળ ભરી આવત જો ત્રીયા, તથા કરીમાં બાળ;
 તે શુકન લઇ ચાલીએ કામ હોય તતકાળ. ૧૧૦

મનહર.

બાહણ સંમુહ ગાય, ફળ ફલ દુધ મોતી,
 માણિકને રત્ન વેશા, દહી જો વીચારીએ;
 હાથી ઘોડો છત્ર મીન લલ ધુમા વીના આગ્ય,
 તરવાર માંસ દારૂ બંધુક નીહારીએ.
 કટારી કન્યકા મૃગ નોળીએને આસ મોર,
 સીયા વા વાજીર શુભ વાણીને વિચારીએ;

ચંમર રજક લીએ સુકાં વસ્ત્ર આવતજ,
હંસરાજ એ શુકનમાં કામ શુભ ધારીએ. ૧૧૧

મનહર. કાષ્ટ ચર્મ ધાસ નામ ધુવાડા સહીત આગ,
વાંઝ ત્રીયા છાલા સત્રુ વહતાં નીહારીએ;
એદી ખીના ત્રીયા છાશ તેલને લગાયે નર,
ઓખદ લગાયે નર વેડત્રી વીચારીએ.
કાદવને ભીનાં વસ્ત્ર ઓપધ લગાયે નર,
ફકીર વેરાગી જોગી આવતજ ઠારીએ;
પુરુષ હરામ ખોર ચીત શીરે મનુષજ,
હંસરાજ કહે અપશુકન એ ધારીએ. ૧૧૨

મનહર. ક્ષય પ્રહ તીથી મુખ્ય ભાગ્ય અર્ધ પરીધનો,
વૃષ્ટિ વધધ્રઠ યોગ વતીપાત જાણીએ;
કબ્જ પક્ષ તેરસથી એકમ સુધી ચાર દીન,
માત પીતા સવત્સર દીવસ પ્રમાણીએ;
દીન રાત ખપોરની આદ અંત્ય દશે પળ,
માસજ અધીક ક્ષય માસ તે પ્રમાણીએ.
જ્યાં સુધી હોય અસ્ત ગુર અને શુક તણો;
હંસરાજ શુભ કાજ તેમાં ન વખાણીએ. ૧૧૩

દોહા. ત્રણ ધડી વીજ કુંભની, બાધાતની નવ જોય;
પંચ ધડી સુજ યોગની, નવ પ્રજરની હોય. ૧૧૪
ગંડ અતી ગંડ ખટ ધડી, સરવ પ્રથમની ધાર;
ચાર આઠ ચંદ્ર ખારમે, ધાતીક ચંદ્ર વીચાર. ૧૧૫
સુતક જન્મ ને મરણનું, ગુર હોય સીંહ રાસ;
હંસરાજ શુભ કામમાં, વેગે કરત વીનાશ. ૧૧૬

- ઉંતરા અશાઢા અંતનો, ચોથો અંશ પ્રમાણ; ૧૧૭
 અવણની ચત્ર ધડી સુધી, અલે જીત છે જાણ. ૧૧૭
 આડદ્રાદીક નક્ષેત્ર દશ, નારી સંગના જાણ; ૧૧૮
 ત્રણ નક્ષેત્ર વીશાખથી, નામ નપુસક માન. ૧૧૮
 મુળથી ત્રગચર સુધી, પુરુષ નામ કહાય; ૧૧૯
 સ્ત્રી પુરુષ મેળાપમાં, પરસા બહોતજ થાય. ૧૧૯
 નારી અને નપુસકે, વૃદ્ધિ થોડી હોય; ૧૨૦
 બંને ત્રીયા મેધ છાંય છે, નર બે મેધ ન જોય. ૧૨૦
 વાર અને તીથી મળી, સંખ્યા તોરની થાય; ૧૨૧
 કરક યોગ ત્યાં થાય છે, રવી અનુક્રમ ગણાય. ૧૨૧
 એકમ છઠ એકાદસી, નંદા તીથી નામ; ૧૨૨
 બીજ બારસ સાતમ વળી, બદ્રા કહત તમામ. ૧૨૨
 ત્રીજ આઠમ ત્રીયોદશી, જ્યા સંગમાં જોય; ૧૨૩
 ચોથ નોમને ચત્રદસી, કહે રીગતા સખ કોય. ૧૨૩
 પુનમ દશમ ને પંચમી, પુર્ણા કહત પ્રમાણ; ૧૨૪
 સીત્ર બોધ ગ્રંથ જોઈને, કરીયો હંસ વખાણ. ૧૨૪
 નંદા તે રવી ભોમમાં, બ્રહ્મ સોમ બદ્રા હોય; ૧૨૫
 બુધ જ્યા રીગત ગુર, શની પુર્ણા તીથી જોય. ૧૨૫
 એ તીથી એ વારમાં, અત્યુગ યોગ કહાય; ૧૨૬
 શુભ કામને ત્યાગીયે, જોતીપં દેત બતાય. ૧૨૬
 શુક્રવાર નંદા તીથી, બુધે બદ્રા જાણ; ૧૨૭
 મંગળ જ્યા રીગતા શની, ગુર પુર્ણા તીથી માન. ૧૨૭
 એ સખ તીથીએ વારમાં, આવે જો હંસરામ; ૧૨૮
 સીદ્ધી યોગ તો થાય છે, સીત્ર કરો શુભ કાજ, ૧૨૮
 પુર્વાશાઢા પુનર્વસુ, પુષ્ય રોહણ મૃગશીર;

- શ્રવણ ઉતરા 'દાક્ષિણી, ધનીષ્ટ મુળ સધીર. ૧૨૯
 હસ્ત ચીતરા સ્વાત અશ્વની, રેવતી ને સતતાર; ૧૩૦
 અનુરાધા વાસ્તુ વિષે, શુભ નક્ષેત્ર એ ધાર.
 સીંહ કરક કુંભ વપભ, મકર મીથુન ગણાય; ૧૩૧
 એટલાં લગ્ન શુભ છે, વાસ્તુમાં મુખદાય.
 શ્રવણ કારતક વૈશાખ, ફાગણ માગશર ભણ; ૧૩૨
 રવી મંગળને ત્યાગીને, વાસ્તુ દીન પ્રમાણ.
 ત્રય પુરવા ત્રય ઉતરા, રેવતી ધનીષ્ટ જોઈ; ૧૩૩
 મુળ શ્વાત અનુરાધ કહી મૃગશીર રોહણ શ્રેષ્ઠ.
 ભોમ રવી ગુરૂ વારમાં, સ્નાન પ્રસુતી નાર; ૧૩૪
 સત્ય કહે હંસરાજ કવી, ચોધડીયુ શુભ ધાર.
 છઠી નવમી સપ્તમી, ત્રીજ પ્રતીપદ હોય; ૧૩૫
 પ્રસ્તુતીના સ્નાનમાં, ત્યાગહુ તીથી સોય.
 અમાસ આઠમ પુર્ણિમા, ચતુર્દશી રવીવાર; ૧૩૬
 ત્રણ ઉતરા અને ચીત્રા, શ્રવણ રોહણી ધાર.
 એટલા દીવસને વીશે, પશુ ન વેચો કાય; ૧૩૭
 હંસરાજ પંડીત કહે, સીચ બુધને જોય.
 વીશાખા પુનરવસુ, રોહણી ઉતરા તીન; ૧૩૮
 નોમ ચઉદસને આઠમે, પશુ ન લીયે પ્રવીન.
 પુરવા ત્રણ અનુરાધ મુળ, જોઈ ધનીષ્ટા જોય. ૧૩૯
 રેવતી પુષ્ય પુનર્વસુ, પશુ લીજો દીન જોય.
 અનુરાધા હસ્ત ચીત્રા સ્વાત પુનર્વસુ જોઈ; ૧૪૦
 રેવતી શ્રવણને અશ્વની, નક્ષેત્ર એટલા શ્રેષ્ઠ.
 ગુરૂ શુક્ર બુધ સોમ ગણ; શુભ ચોધડીયુ દેખ; ૧૪૧
 બાળ બણાવા મોકલો, લાભ અતીશે લેખ.

મીન મેષના સુર્યમાં, રતુ વસંત બળાય;	
વરખ મીથુનના સુર્યમાં, ગ્રીષ્મ રતુ ગણાય.	૧૪૨
કરક સીંહના રવી વીષે, વરખા રતુ વરતાય;	
કન્યા તોળાના સુર્યથી, શરદ રતુ સમઝાય.	૧૪૩
વશિષ્ઠ ધન્ય હીમત વદો, મહર કુંભ શશીર;	
જોતીય મતથી હંસદ્રાજ, સમજો ખુદી સધીર.	૧૪૪

અભેજત જોવાની વીગત.

બીશ સોળ પનર ચૌદ, તેર બાર ને બાર;	
એટલા બ્યાંગળ લાકડી, રવીથી અનુક્રમ ધાર.	૧૪૫
એ પહોરના સમયમાં, લાકડી છાંયા દેખ;	
છાંય આવે જો મુળમાં, અભેજત છે દેખ.	૧૪૬
ત્રીથી તેમજ વારની, સંખ્યા અષ્ટ કહેવાય;	
કુક્ષીક યોગ ત્યાં થાય છે, શુભમાં તજો સદાય.	૧૪૭
અ, વરગ તે ગરડ છે, ક, ખીલાડો માન;	
ચ, વરગ સોય સીંહ છે, ટ, વરગ તે શ્વાન.	૧૪૮
ત, થ, ડ, ઘ, સર્પ ગણ્ય, પ, મુસક તું ધાર;	
ચ, ર, જાતી મરગની, સ, ઘેટો નીરધાર.	૧૪૯
ગરડ સરપને વેર છે, ખીલી ઉંદર જાણ;	
સીંહ મૃગને શત્રુતા, ઘેટો વેરીજ શ્વાન,	૧૫૦
સુદ ચૈતર એકમે, નક્ષત્ર રેવતી જોય;	
થંભ પ્રથમ એ વરસનો, જળ વૃષ્ટી બહુ હોય.	૧૫૧
વૈશાક સુદી પ્રતીપદા, ભરણી જો ભરપુર;	
ધાસ અતીશે ઉપજે, થંભ ખીજો મુખ મુર.	૧૫૨
જેષ્ઠ સુદ એકમ દીને, જો હોયે મૃગસીર;	
ત્રીજો થંભ એ માનીએ, મુખમય વહે સમીર;	૧૫૩

અશ્વાઃ સુદી જોડમે, પુનરવસુને ધાર;
 ચોથો ધંભ એ સાલનો, ઉપજે અન્ન અપાર. ૧૫૪
 એ ચારજ ધંભમાં, નુન્ય હોય જો કોય;
 તેહ વસ્તુ ન નીપજે, સમજે બુદ્ધી જન સોય. ૧૫૫

મનહર.

અશ્વની ભરણી અને કૃત્તિકા રોહણી ગણો,
 મૃગશીર આડદ્રાને પુનર્વસુ માનીએ;
 પૃથ્વીને અશ્વમેષા મધા પુરવા ફાલગુની,
 ઉત્તરા ફાલગુની હરત ચીત્રા પ્રમાણીએ.
 સ્વાતી વીશાખા અનુરાધા જોષ્ટા મુળ તેમજ,
 પુર્વાશાદા ઉત્તરાશાદા નક્ષત્ર એ જાણીએ;
 અવધુ ધનીષ્ટા સતભેષા પુરવા ભાદ્રપદ,
 ઉત્તરા ભાદ્રપદ રેવતી પ્રીતે વખાણીએ. ૧૫૬

ઠાઠા.

છેલાં નક્ષત્ર પાંચ જે, પંચક એ પરમાણુ;
 અશુભ કામ ન આદરો, જોતીશ મતથી જાણુ. ૧૫૭
 વીશાખા તે અનુરાધા, જોષ્ટા નક્ષત્ર જાણુ;
 વીશુકો એને વહે, કરતા શુભમાં હાણુ. ૧૫૮
 અશ્વની ભરણી કૃત્તિકા, આડદ્રા અસભેષ;
 પુનર્વસુ પુષ્ય મધા, પુર્વાશાદા પેખ. ૧૫૯
 ઉત્તરાશાદા રેવતી, અવધુ ધનીષ્ટા ધાર;
 અનુરાધા એ નક્ષત્રો, ચંદ્ર તણા વીચાર. ૧૬૦
 ચંદ્ર ચંદ્રમાં પવન બહુ, સુર ચંદ્ર વરણ થાય;
 સુર્ય સુર્ય વરસે નહી જોતીપથી સમગ્તાય. ૧૬૧

(૭૭.)

મનહર,

વીરકભ પ્રીતી આયુષ્માન સૌભાગ્યને શોભન,
અતી ગંડ સુકમા ધતી સુલ પ્રમાણીએ;
ગંડ વૃદ્ધિ મુવ વ્યાધાત હરપણ વર્ગ સીધી,
વતીપાત વરીયાંન પરીગ વખાણીયે.
સીવ સીધ આધ્ય શુભ શુકલ અને પ્રહ્લા,
ઈંદ્ર ને વઘધતી યોગ, સતાવીસ બાણીએ;
કવી હંસરાજ કહે પોતા તણા નામ તુલ્ય.
આપે છે તે ફળ એજ દ્રઢ કરી માનીએ. ૧૬૨

ત્રેતીય વિચાર સંપૂર્ણ.

૩૬

૩૬

૩૬

શ્રીયુત પટેલ મનોરભાઈ કુલાભાઈની ઔદાય : પ્રશંસા:

ઢાહા.

- પટેલ કુળમાં પ્રાક્રમી, ઉત્તમ બુદ્ધિ અમીન;
ભાગ્યવંત મનોરભાઈ, પૂરણ કલા પ્રવીણ. ૧
- પવિત્ર કુલાભાઈ પિતા, દીલ દયા દરસાય;
ભગવત ક્રીયાથી મનોરભાઈ, સુખી રહો સદાય. ૨
- લાયક લેવા વંશમાં, નિશ્ચે કુલાભાઈ નંદ;
મન મોટે મનોરભાઈ, બંકો બુદ્ધિ બિલંદ. ૩
- પરોપકારી પેખીયા, બલા મનોરભાઈ;
ધન્યરી આપો અખંડ સુખ, સંપત્તી યુક્ત સદાય. ૪

ૐ શાંતિ ! શાંતિ !! શુભં ભવતુ !!!

